

2/23
29.3.2023

Eläkkeensaajien Keskusliiton jäsenlehti
Pensionstagarnas Centralförbunds medlemstidning

Eläkkeensaaja

EETU kysyi
ja puolueet
vastasivat
s. 6

KÄYTÄ ÄÄNTÄSI
sunnuntaina 2.4.2023

teema

**DEMOKRATIA &
VAIKUTTAMINEN**

Kiteen Eläkkeensaajilla on hyvän tapahtuman resepti: sopivan ajankohtaiset ja mielenkiintoiset aiheet. Edunvalvonta- ja hyvinvointitilaisuus veti väkeä. Asiantuntijat kertoivat edunvalvontavaltuutus- ja testamenttiasioista sekä arjen hyvinvoinnista ja siitä, miten kohdata vastoinkäymiset. Aikaa oli myös kysymyksille ja keskustelulle. Kuva: Otto Toropainen.

PÄÄKIRJOITUS

Simo Paasilta

päätoimittaja
Eläkkeensaajien Keskusliiton puheenjohtaja

Eläkejärjestelmän uudistus on taas edessä

Ledarartikel på svenska, sidan 39.

Suomen eläkejärjestelmän edellinen uudistus astui voimaan vuonna 2017, sittemmin keskustelu järjestelmän uudistuksesta ei ole laantunut. Uutta uudistusta suunnitellaan jo julkisesti ja kysyntää uudistukselle on esitetty.

Viime uudistuksessa merkittävin uudistus liittyi eläkeiän nostoon. Ikäluokille tuli omia eläkeikäiä sekä elinaikakerroin otettiin käyttöön laskettaessa 1965 ja sen jälkeen syntyneiden tavoite-eläkeikä. Eläkekarttumia yhdenmukaisesti, käyttöön tuli uusia eläkemutoja ja työelämässä jatkamiseen myöhemmällä iällä kehitettiin porkkanoita.

Uudistuksen onnistumista on tutkittu sittemmin ja viimeisimpien tietojen mukaan eläkeiän nostossa onnistuttiin erityisesti yksityisellä sektorilla. Tätä tosin tulee taustoittaa sillä, että julkisella sektorilla on tyypillisesti siirrytty eläkkeelle myöhemmin joka tapauksessa.

Helmikuussa saimme tietää työmarkkinoiden keskusjärjestöjen tulleen yhteisymmärrykseen kirjauksesta, jota ehdotettaisiin pian eduskuntavaalien jälkeen muodostettavaan hallitusohjelmaan. Alustavien tietojen mukaan sekä työnantaja- että työntekijäjärjestöt olisivat ehdottamassa tarpeelliseksi katsomiaan toimia, joilla eläkejärjestelmämme rahoituskellinen taso, eläkkeiden riittävä taso ja sukupolvien oikeudenmukaisuus taattaisiin.

Suomessa eläkejärjestelmien muokkauksella juuri työmarkkinaosapuolilla on verrattain merkittävä valta ja eduskuntapuolueet saattavat jopa hyväksyä osapuolten antamat muokkauksehdotukset jopa sellaisinaan. Tämähän toki on järkeenkäypää: keskusjärjestöt edustavat varsinkin työurien sidottujen eläkkeiden pääasiassa rahoittajia.

Suomen eläkejärjestelmän uudistamisen tarpeen taustalla on useita tunnettuja syitä. Maassamme on matala syntyvyys ja väestönkasvu, joiden myötä nykyisillä uudistuksilla haluttaisiin estää eläkemaksujen mittavat nostot tulevaisuudessa.

Vielä tämän kirjoituksen laatimisen hetkellä ei ole tarkkaa tietoa, mitä toimenpiteitä järjestelmän uudistamiseen olisi, mutta joitain tietoja on tippunut. Viime uudistuksessa tosin juuri pyrittiin eläkeiän nostamiseen, joten siihen tuskin tartutaan uudelleen. Luultavasti tavoitteena on enemmän juuri eläkejärjestelmän rahoituksen turvaaminen pitkälle tulevaisuuteen. Tehdäänkö tämä indeksijarrulla, eläkemaksujen korottamisella vai kenties työeläkerahastojen sijoitusten monipuolistamisella, on merkittävä kysymys.

Eläkkeensaajien näkökulmasta minkäänlainen kajoaminen maksuosa oleviin eläkeisiin on epätoivottua. Työuramme aikana jokainen meistä on maksanut eläkevakuutusmaksuja ja tässä tulee juuri huomata tuo sana "vakuutus". Maksujen vastineeksi meille maksetaan meille luvatut eläkkeet eläköitymisen koittaessa.

Suomen eläkejärjestelmä on kansainvälisessä vertailussa menestynyt. Vertailuja tekevä Global Pension Index arvioi Suomen järjestelmämme viime vuoden lokakuussa maailman viidenneksi parhaaksi. Samoin työeläkerahastojen koot ovat herättäneet luottamusta järjestelmän kestävyyttä kohtaan myös tulevaisuudessa.

Suomen tasoinen eläkejärjestelmän kestävyiden kannalta on siis tarpeen tehdä päätöksiä ajoissa, sekä kiinnittää huomiota eläkkeiden tasoon, sukupolvien väliseen solidaarisuuteen ja eläkelupaukseen.

SANNA MARININ TERVEHDYS ELÄKKEENSAAJA-LEHDEN LUKIJOILLE

Sinun puolellasi

Näissä vaaleissa on kyse arvoista ja Suomen suunnasta. Haluamme huolehtia ihmisten hyvinvoinnista, toimeentulosta ja arjen turvallisuudesta, jotta jokainen voisi luottaa tulevaisuuteen. Haluamme jatkaa työtä paremman ja oikeudenmukaisemman huomisen puolesta.

Suomi menestyy, kun panostamme kasvun edellytyksiin, investoimme koulutukseen ja toimiviin palveluihin ja pidämme jokaisesta huolta. Meille on tärkeää huolehtia julkisen talouden kestävydestä oikeudenmukaisella tavalla.

Haluamme varmistaa suomalaisten turvallisuuden kaikissa tilanteissa. Meidän on turvattava Suomen puolustuskyky ja huoltovarmuus, mutta tehtävä töitä myös arjen turvallisuuden eteen.

Tällä hallituskaudella on säädetty seitsemän päivän hoitotakuusta ja vanhustenhoivan hoitajamitoituksesta. Ensi vaalikaudella on huolehdittava riittävästä panostuksista julkiseen terveydenhuoltoon, jotta nopea hoitoon pääsy ja laadukas hoiva toteutuvat kaikkialla Suomessa.

Hoitoon pääsy tai toipuminen ei saa koskaan jäädä kiinni rahasta. Siksi me tavoittelemme terveyskeskuskäynnin maksuttomuutta sekä maksukattojen yhdistämistä ja niiden tason laskemista, jotta jokaisella jää riittävästi rahaa myös elämiseen. Hyvinvointi on nähtävä investointina, ei kulueränä.

Lapset ja nuoret ovat Suomen tulevaisuus, ja siksi haluamme panostaa koulutukseen ja parantaa peruskoulua. Meidän on torjuttava syrjäytymistä ja kiusaamista ja turvattava jokaiselle lapselle ja nuorelle ainakin yksi harrastus. Jokainen lapsi ja nuori on pidettävä mukana. Kestävän tulevaisuuden vuoksi meidän on myös huolehdittava siitä, että teemme kaikkemme ilmastonmuutoksen ja luontokadon pysäyttämiseksi.

Ääni SDP:lle on ääni reilumman ja inhimillisemmän yhteiskunnan puolesta. Me emme ole valmiita tekemään miljardileikkauksia ihmisille tärkeisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin, jotta hyvätuloisten veronalennukset voidaan rahoittaa. Sen sijaan meille on tärkeää huolehtia eläkkeiden riittävästä tasosta ja lisätä omaishoidon resursseja.

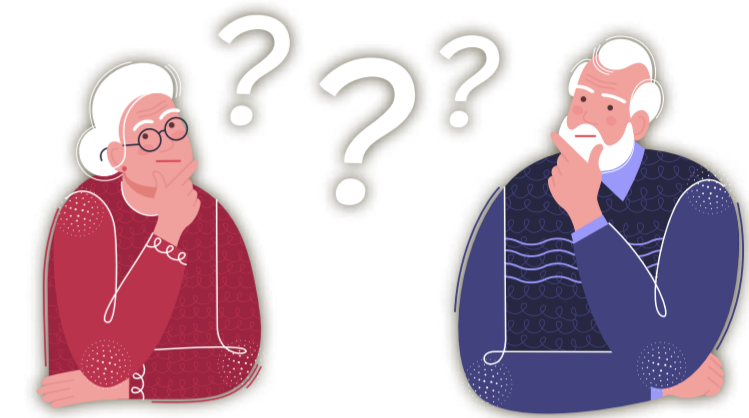
Muista käyttää äänioikeuttasi ja vaikuttaa Suomen suuntaan. SDP on sinun puolellasi.

Sanna Marin
SDP:n puheenjohtaja, pääministeri

Edunvalvontaa ja ajankohtaista s. 4-7

6 EETU KYSYI JA PUOLUEET VASTASIVAT

16

Lapsena liikkeessä: Kokemuksia kerätään talteen

SDP:n XXXI Puoluekokous 8.-11.6.1978 Espoo. Kuvassa Nakkilan Nuoret Kotkat. Kuva: Työväen Arkisto.

20

Yhteisön ja yhteisöllisyyden merkitys Mikkelin Työväen Näyttämöpäivien teemana

Teatteri Kultsa, "Yhessä yhes paikas". Rooleissa Heini Reynolds, Suvi Kosola, Mika Suutari ja Petri Peltoniemi. Kuva: Pihla Liukkonen, Kontrastia.

PIIRITERVEISET	
• Pohjois-Karjala	34
• Uusimaa	35
• PCF	36

EKL Eläkkeensaaja

52. vuosikerta

Eläkkeensaaja-lehti, PL 168, 00531 Helsinki
www.ekl.fi/tietoa-meista/elakkeensaaja-lehti

ILMESTYMISAIKATAULU 2023

Numero	3	4	5	6
Toimituksellinen aineisto	19.4.	26.7.	13.9.	31.10.
Ilmoitusvaraukset ja aineisto	17.5.	16.8.	4.10.	20.11.
Lehtirekisterimuutokset	24.5.	23.8.	11.10.	29.11.
Ilmesty	9.6.	8.9.	27.10.	15.12.

Aineistot mieluiten sähköpostitse: toimitus@ekl.fi
Mediainfo 2022: www.ekl.fi/tietoa-meista/elakkeensaaja-lehti/ilmoitusmyynti

PÄÄTOIMITTAJA

Simo Paasilta, 050 522 1201
simo.paasilta@gmail.com

TOIMITUSSIHTEERI

Anneli Velho
09 6126 8444, 044 263 7021
anneli.velho@ekl.fi

TAITTO:

Vitale Ay / Taina Leino

PAINO:

Sanoma Manu Oy, Tampere

ISSN 0355-6557

Lehti on Aikakausmedia ry:n jäsen.

ILMOITUSHINNAT 2023

2,00 €/pmm
mainostoinstoalennus -15 %

ILMOITUSMYNTI

Satu Välimaa
09 6126 8428, 045 110 4122
satu.valimaa@ekl.fi

JÄSEN- JA LEHTIREKISTERI

jasenasiat@ekl.fi
09 6126 840

Huom!

Jäsen ilmoittaa muutoksistaan omaan yhdistykseensä, joka toimittaa tiedot edelleen liittoon.

Kenelle lähetän mitään aineistoja?
KENEEN OTAN YHTEYTTÄ?

Osoitteenmuutokset, lehtirekisteri
jasenasiat@ekl.fi

Lehden irtonumerot
esimerkiksi yhdistysten tapahtumiin
Lehtinippulaukukset on tehtävä niin ajoissa, että ne voidaan lähettää yhdistykselle suoraan painosta. Lehtinippulausten pitää olla meillä viimeistään 2 viikkoa ennen lehden ilmestymispäivää.
satu.valimaa@ekl.fi

Lehtijutut ja niihin liittyvät kuvat
toimitus@ekl.fi

Yhdistysten ja piirien ilmoitukset
kuten kokoukset, kiitosilmoitukset ja muut maksulliset ilmoitukset
satu.valimaa@ekl.fi

Maksuttomat: ansiomerkillistat ja yhdistysten merkkipäivätiedot
sissi.kahkonen@ekl.fi
Huom! Piireissä tapahtuu -tiedot vain numeroihin 1 ja 4

Kilpailutoimintaan liittyvät jutut
marja.raitojarju@ekl.fi

EKL Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry

Pensionstagarnas Centralförbundet PCF rf

Haapaniemenkatu 14, 2. krs. PL 168, 00531 Helsinki
toimistoaika ma 8.30-16, ti 9.30-16, ke-pe 8.30-16
puhelinpalvelu ma-pe 10-15, puh. 09 6126 840
sähköposti: etunimi.sukunimi@ekl.fi

Kivinen Eero	sosiaalipoliitt.asiantuntija	041 522 1696
Kokko Timo	toiminnanjohtaja	09 6126 8420
Kähkönen Sissi	johdon assistentti	09 6126 8421
Lehtimäki Marja-Leena	hallintojohtaja	09 6126 8430
Mohammed Rafi	taloushallinnon assistentti	09 6126 8431
Nissinen Ulla	toimistosihteri	09 6126 8432
Noresvuo Paula	järjestösuunnittelija	050 522 1946
Oksanen Raimo	järjestösuunnittelija	050 400 1385
Raitoharju Marja	järjestösuunnittelija	09 6126 8426
Toivonen Petra	järjestöjohtaja	09 6126 8427
Utraiainen Jarkko	järjestösuunnittelija	09 6126 8434
Vartiainen Pekka	järjestösuunnittelija	09 6126 8436
Velho Anneli	viestinnän suunnittelija	09 6126 8444
Viitanen Juha	järjestösuunnittelija	09 6126 8442
Välimaa Satu	myyntisihteri	09 6126 8428

RAJANIEMEN LOMAKESKUS

Rajaniementie 35, 34800 Virrat
Päällikkö 03 475 5648, 050 478 3909
toimisto@rajaniemenlomakeskus.fi
www.rajaniemenlomakeskus.fi

KÄPYLÄN TYÖVÄENTALO

Vipusentie 19 A, 00610 Helsinki
Varaukset EKL, 045 110 4122
Talonmies 040 521 2509
www.ekl.fi/tietoa-meista/

TOIMINNAN-
JOHTAJALTA

Hyvä syy äänestä

Suomessa on 1,6 miljoonaa eläkkeensaajaa, mutta puolueiden vaaliohjelmassa tämän ison äänestäjäkunnan asiat näkyvät varsin vähän. Näyttäsikin siltä, että tulevalle eduskuntavaalikaudella on tarkoitus tervehdyttää valtiontaloutta, korjata koulutusta ja sosiaali- ja terveydenhuoltoa, joka sinänsä tietysti koskettaa ikääntyneitä mitä suurimmassa määrin. Myös ilmasto ja maahanmuuttoaasiat ovat keskusteluttaneet aika lailla.

Yksi tärkeä syy äänestää on se, että tuleva hallitus ja eduskunta saavat hoitaakseen asian, joka on Suomelle oikea häpeäpilkku. Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea (ESOK) nimittäin totesi, jo kolmannen kerran, 15.2.2023 julkistetussa ratkaisussaan Suomen sosiaaliturvan tason olevan edelleen liian alhainen. Ratkaisussaan komitea totesi vähimmäismääräiset perusturvaetudet liian mataliksi kattaakseen etuensaajan perustarpeet uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan edellyttämällä tavalla. Päätöksessään komitea arvioi sosiaaliturvaetuusiemme minimitasoa vuonna 2021.

Sosiaalivakuutusetuusien minimitaso on määritelty peruskirjan 12§1 artiklassa. Pääsääntönä on, että etuuden tulee olla vähintään 50 prosenttia maan ekvivalentista mediaanitulosta (kaikkien tulojen

nettomääräinen mediaaniarvo tasoitettuna perheen henkilöluvun mukaan). Ekvivalentti mediaanitulo on tulokäsite, jolla pyritään saamaan erityyppisten kotitalouksien tulot vertailukelpoisiksi ottamalla huomioon yhdessä asuminen ja yhteiskulutuksen hyödyt.

Ansioon sidotut sosiaalivakuutusetuudet ovat Suomessa täyttäneet peruskirjan ehdot, mutta vähimmäisetuuskien tasossa on ongelmia. Vähimmäistason tulee täyttää tuo 50 prosentin vaatimus, mutta on mahdollista, että osa siitä kompensoidaan luontaissuoritteina tai subventioina. Valtion on kuitenkin näytettävä, että ne tulevat kaikille avuntarvitsijoille. Alle 40 prosentin jääviä rahallisia etuuksia pidetään selvästi epäasianmukaisina.

Komitea on käsitellyt sosiaaliturvamme tasoa vuosien saatossa kolmen eri kantelun perusteella. Hatua tässä asiassa nostan jo puoliksi kaljasta päästäni Suomen sosiaalioikeudelliselle seuralle (SSOS), joka on tehnyt ne kaikki. Kyseinen pumppu on kaikille avoin sosiaaliin ja perustuslaillisiin oikeuksiin keskittynyt tieteellinen seura joka ilmoituksensa mukaan tarkastelee sosiaalisia ja perustuslaillisia oikeuksia monitieteelliseltä pohjalta ja seuran toiminnassa ja jäsenkunnassa tunnusmerkillistä on moniammatillisuus ja yhdessä tehtävä työ. Hyvä, että tällainen on

maahamme perustettu ja pitäneepä pohtia sen jäseneksi ryhtymistä. Suuresti kiitin myös seuran puheenjohtaja **Yrjö Mattilaa**, jolta sain erinomaisen materiaalin tutustuakseni paremmin tähän tärkeään asiaan.

Ensimmäinen järjestökantelu Suomen perusturvaetuuskien tasosta tehtiin joulukuussa 2012. Tuon perusteella katsottiin, että Suomen valtio loukkasi peruskirjan 12§1 artiklaa, koska sairauspäiväraha, äitiyspäiväraha, kuntoutusraha, takuueläke ja työttömyysturvan peruspäiväraha olivat liian alhaisia ja jäivät selvästi ehdottoman alle 40 %:n tason ekvivalentista mediaanitulosta. Samoin toimeentulotuen perusosa ja työmarkkinatuki jäivät määrältään alle peruskirjan ehdottoman minimin alle. Asiaa ei käsitelty enemmälti ja leikkaukset sosiaaliturvaan jatkuivat vuoden 2015 jälkeen.

Toinen kantelu koski mm. työmarkkinatuen tasoa vuonna 2014. Komitea piti Suomen työmarkkinatuen tasoa tuolloin aivan liian alhaisena ja määrää selvästi riittämättömänä. Tämäkään päätös ei herättänyt keskustelua Suomessa ja vuonna 2017 olivat voimassa sosiaalietuuksien (mukaan lukien työmarkkinatuki) indeksikorotusten jäädytykset, jotka kestivät vuoteen 2020 saakka.

SSOS kanteli kolmannen kerran vuonna 2018, koska aiemmat päätökset eivät olleet vaikuttaneet, koskien usean eri sosiaaliturvaetuuden sekä toimeentulotuen rahamääräistä vähimmäistasoa. Perusturvan leikkauksia oli jatkettu aiempien päätösten jälkeenkin (perusturvaetuuskien indeksijäädytys 2017–2019). Kantelun kohteena olivat samat etuudet kuin vuonna 2012 tehdyssä kantelussa ja tähän Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea antoi päätöksen, joka tuli julkiseksi tuolla aiemmin mainittuna päivänä 15.2.2023.

Oikeus riittävään sosiaaliturvaan on ihmisoikeus ja asian tulisi kiinnostaa mediaa ja päättäjiä paljon enemmän kuin tähän asti. Seuraavan hallituksen keskeisenä tehtävänä on oltava perusturvan riittämättömyydestä aiheutuvien ongelmien korjaaminen ja siitä seuraavat ihmisoikeuksien loukkaukset. Perusturvaamme ei kerta kaikkiaan voi jättää vapaaehtoisen ruokaavun varaan.

Kannattaa siis miettiä tarkkaan, että kenelle äänensä sunnuntaina antaa.

Timo Kokko

11

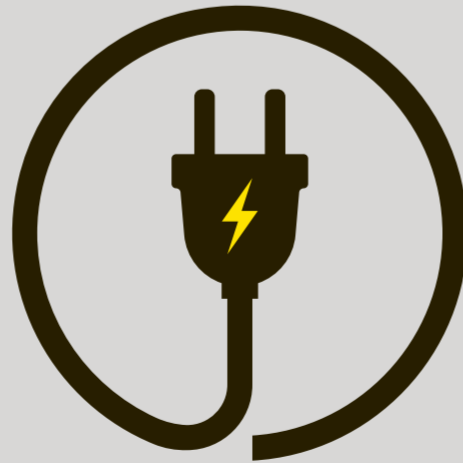
Yksi tärkeä syy äänestää on se, että tuleva hallitus ja eduskunta saavat hoitaakseen asian, joka on Suomelle oikea häpeäpilkku.

SÄHKÖ

Kattava tietopaketti sähkötukiin liittyen

Pääministeri Marinin hallitus on päättänyt helpottaa kotitalouksien korkeista sähköhinnoista johtuvaa ahdingkoa useilla toimilla. Kokosimme sähkötuista tietopaketin liiton kotisivuille.

- Sähkön arvonlisäveron alentaminen 10 prosenttiin aikavälillä 1.12.2022–30.4.2023. Alennus ei koske siirtomaksua.
- Sähkövähennys verotuksessa, jos vakituisen asunnon sähkölaskut ovat yli 2 000 euroa ajalla 1.1.–30.4.2023. Sähkönsiirrosta ei saa sähkövähennystä.
- Väliaikainen sähkötuki Kelasta kotitalouksille, jotka eivät tulojen alhaisuuden takia pysty täysimääräisesti hyödyntämään sähkövähennystä verotuksessa.
- Pidennystä sähkölaskujen maksuajaksi. Sähkön vähittäismyyjien tulisi asiakkaisensa pyynnöstä myöntää lisämaksuajaa 1.1.–30.4.2023 tapahtuneeseen sähköenergian kulutukseen liittyville sähköenergiatuloille.
- Sähköhyvitys kuluttajille. Tukea ei tarvitse erikseen hakea, vaan sähköyhtiö hyvittää sen sähkölaskussa. Kertakorvaus ei vaikuta muihin sähkötukiin.
- Sähköhyvitys asunto-osakeyhtiöille. Vuoden 2023 ensimmäisessä lisätalousarviossa esitetään avustusta asunto-osakeyhtiöille, joiden lämmitys perustuu sähköön ja joiden lämmitykseen käytettävän sähkön kustannuksista vastaa asunto-osakeyhtiö.

Katso EKL:n nettisivuilla tarkemmat tiedot sähkötuista: bit.ly/sahkotuki2023

EKL OTTAA KANTAA JA VAIKUTTAA

TIEDOTE 7.3.2023

Säästöjä ei pidä hakea vähävaraisilta

Suomea ei nosteta suosta sillä, että ostovoima tapetaan tyystin maamme pienituloisimmilta eläkkeensaajilta. On varmistettava, että tulevista säästöpäätöksistä eivät kärsi vähävaraiset, paljon palveluja käyttävät ja tulonsiirtoja saavat ihmiset.

Valtiovarainministeriön eilen julkistamat meno- ja rakennekartoitus sekä verokartoitus luettelee erittäin mittavan määrän konkreettisia vaihtoehtoja julkista taloutta vahvistaviksi toimiksi tulevaisuudessa. VM painottaa, että kokonaisuutena ei ole tarkoitettu sellaisenaan toteutettavaksi, vaan tukemaan julkista keskustelua ja poliittista päätöksentekoa. Vastuu toteutustapojen valinnasta on eduskuntavaalien jälkeisellä hallituksella ja eduskunnalla.

Muun muassa esitys työeläkeindeksiin, kansaneläkeindeksiin ja kuluttajahintoihin sidottujen etuuksien indeksikorotusten pienentäminen prosenttiyksiköllä vuodessa neljän vuoden ajaksi leikkaa reaalia ostovoimaa ja alentaa sosiaaliturvan tason pysyvää alemmalle kehitykselle myös tulevaisuudessa ja vuosikymmeninä. Saman tekisi kaikille pienituloisille ehdotettu pidempiaikainen indeksijäädytys kansaneläkkeisiin. Nämä merkittävät suuria ja pysyviä heikennyksiä maamme eläkkeensaajille ja se ei ole kerta kaikkiaan hyväksyttävää, toteaa Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry:n puheenjohtaja **Simo Paasilta**.

Esitys työeläkeiden indeksöinnin muuttamisesta niukemmaksi niin, että maksussa olevia työeläkkeitä korotet-

taisiin vain kuluttajahintaindeksiin tai ansiotasoindeksiin mukaan sen perusteella, kumman indeksin perusteella korotus on pienempi, on mielestämme käsittämätön eikä tue millään muotoa yleistä mielipidettä siitä, että työeläkejärjestelmämme on oltava ennakoitava, selkeä ja uskottava. Tätä ei tukisi myöskään pohdittu eläkejärjestelmän automaattisen vakauttajan käyttöönotto, puheenjohtaja Paasilta jatkaa.

Yhtenä säästövaihtoehtona VM esittää eläkkeensaajien asumistuen yhdistämistä yleiseen asumistukeen. Joulukuussa 2020 sai eläkkeensaajan asumistukea 213 183 henkilöä ja arvioitu säästösumma tuen lakkaamisesta on arvioitu olevan 180 milj. euroa. Tämä tarkoittaa jopa yli 100 euron kuukausittaisia heikennyksiä osalle saajista. Voi todeta, että tavoiteltu säästö on mitätön summa sen pienituloisille eläkkeensaajille tuoman tuskan rinnalla.

Säästöjä haettaessa kannattaa aina muistaa maan vähä-ääniset ja heikommissa asemassa olevat. On varmistettava, että niistä eivät kärsi vähävaraiset, paljon palveluja käyttävät ja tulonsiirtoja saavat ihmiset. Ylipäätään ei Suomea nosteta suosta sillä, että ostovoima tapetaan tyystin muun muassa maamme pienituloisimmilta eläkkeensaajilta, päättää puheenjohtaja Simo Paasilta.

LISÄTIETOJA:

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry
puheenjohtaja, kunnallisneuvos Simo Paasilta, puh. 050 522 1201

EETUN EDUSKUNTAVAALIPANEELI:

Yksimielisyyttä löytyi korjauskohteista

Terveydenhuollon maksukotaja pitää uudistaa ja eläkeläisten työn verotusta keventää. Näin tuumattiin maaliskuun alussa Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n järjestämässä eduskuntavaalipaneelissa, joka järjestettiin Kansallismuseossa.

Eduskuntavaalipaneeliin osallistuivat eduskunnan varapuhemies **Antti Rinne**, kansanedustajat **Harry Harkimo** (liik.), **Inka Hopsu** (vihr.), **Mikko Kinnunen** (kesk.), **Mia Laiho** (kok.), **Jussi Saramo** (vas.), puolueidensa varapuheenjohtajat **Tiina Tuomela** (kd.) ja **Henrik Wickström** (r.) sekä työmies **Matti Putkonen** (ps.).

Tilaisuuden avasi EETU:n puheenjohtaja **Raimo Ikonen** ja sen juonsi toimittaja **Jari Korkki**.

Paikalla oli kuutisenkymmentä osallistujaa. Samana päivänä alkanut bussilakko vaikutti osallistujamäärään. Paneelin videotallenteen voi katsoa täältä: bit.ly/vaali-paneeli2023

Teksti ja kuva: Vesa Toikka

Henkilöt vasemmalta oikealle: **Jari Korkki** (juontaja), **Inka Hopsu** (vihr.), **Mikko Kinnunen** (kesk.), **Henrik Wickström** (r.), **Harry Harkimo** (liik.), **Antti Rinne** (sd.), **Matti Putkonen** (ps.), **Mia Laiho** (kok.), **Tiina Tuomela** (kd.) ja **Jussi Saramo** (vas.)

KELA

KELAN TUKIA ELÄKKEENSAAJILLE

Eläkkeensaajan asumistuki:
Voit hakea eläkkeensaajan asumistukea vakinaiseen vuokra- tai omistusasuntoon, joka on Suomessa. www.kela.fi/sahkotuki

Sairastaminen: Voit saada korvausta yksityisen sairaanhoidon kustannuksista sekä sairauteen liittyvistä matkoista ja reseptilääkkeistä. www.kela.fi/sairastaminen

Eläkettä saavan hoitotuki:

Hoitotuen tavoitteena on helpottaa vammaisen tai pitkäaikaisesti sairaan eläkkeensaajan jokapäiväistä elämää. www.kela.fi/elaketta-saavan-hoitotuki

Toimeentulotuki: Perustoimeentulotukea voit hakea, jos tulosi, varasi ja saamasi etuudet eivät riitä välttämättömiin menoihisi. www.kela.fi/toimeentulotuki

KELAN UUSI ETUUESITE
ELÄKKEENSAAJILLE

Eläkkeitä ja muut eläkkeensaajan tuet (pdf): bit.ly/kela-elakkeet-tuet

Pensioner och andra stöd för pensions-tagare (pdf): bit.ly/fpa-pensioner-stod

NÄIN LÄHETÄT TILIOTTEEN KELAAN

Kelasta toimeentulotukea hakevan asiakkaan pitää toimittaa Kelaan muun muassa tiliote. Sen toimittaminen Kelaan on aiheuttanut osalle asiakkaita haasteita.

Ohjeet ja ohjevideo tiliotteen lähettämisestä Kelaan: www.kela.fi/tiliotteet

TILASTOT

ELÄKELÄISTEN TULOT SUHTEESSA
MUUHUN VÄESTÖÖN ENNALLAAN
– PIENITULOISUUS YLEISINTÄ
YKSIIN ASUVILLA

Eläkeläisten käytettävissä oleva rahatulo oli vuonna 2020 keskimäärin 27 000 euroa vuodessa. Eläkeläisten tulotas suhteessa työllisten tuloihin on 77 prosenttia, ja suhde on pysynyt melko ennallaan viime vuosikymmeninä. Eläkeläisistä taloudellisesti parhaassa asemassa ovat 55–74-vuotiaat vähintään kahden hengen talouksessa asuvat. Keskimääräistä pienemmät tulot ovat yksin asuvilla, etenkin alle 55-vuotiailla.

Lue lisää Eläketurvakeskuksen tiedotteesta: bit.ly/etk-elak_tulot

PAAVO KERTOO ALUEIDEN VÄLISISTÄ
EROISTA NYT MYÖS AIKASARJANA

Eläkeläistalouksien määrä on kasvanut Suomessa yli 200 000:lla vuodesta 2010 lähtien ja näitä talouksia oli 911 741 kappaletta vuonna 2021. Tämän tiedon ja paljon muuta löydät Tilastokeskuksen veloituksettomasta Paavo-palvelusta. Se sisältää postinumeroalueita tietoa asukasrakenteesta, koulutuksesta, tuloista, asumisesta, työpaikoista, talouksien elämänvaiheesta ja asukkaiden pääasiallisesta toiminnasta.

Tutustu Tilastokeskuksen Paavon täältä: bit.ly/stat_paavo

ELÄKEIÄN NOSTO ONNISTUI
VUODEN 2017 ELÄKEUUDISTUKSESSA

Eläketurvakeskuksen (ETK) uusi tutkimus: vanhuuseläkkeelle siirtyminen myöhentynyt merkittävästi erityisesti yksityisellä sektorilla. Lisäksi työskentely 63 ikävuoden jälkeen on lisääntynyt selvästi juuri yksityisillä aloilla.

Lue lisää Eläketurvakeskuksen tiedotteesta: bit.ly/elakeuudistus_2017

EETU kysyi ja puolueet vastasivat

NÄIN PUOLUEET VASTASIVAT:

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue

1 Pienten eläkkeiden tason nostoa on jatkettava määrätietoisesti. Lisäksi pienituloisten, paljon palveluja käyttävien eläkeläisten toimeentuloa on jatkossakin parannettava sote-asiakasmaksuihin sekä lääke- ja matkakorvauksiin tehtävillä muutoksilla.

2 Seitsemän päivän hoitotakuulla turvataan kansalaisille nykyistä nopeampi hoitoon pääsy perusterveydenhuollon kiireellisissä tilanteissa. Lisäksi on panostettava hoidon jatkuvuuteen esimerkiksi omalääkäri-omahoitaja-toimintamallia kehittämällä ja hyödyntämällä. Hoitoihin pääsyn vaatimuksia ja asiakkaille hankalia prosesseja tulee helpottaa. Palveluiden järjestämisessä on hyödynnettävä myös kolmannen sektorin osaaminen ja varmistettava järjestöjen toiminnan jatkuvuus. Lisäksi palveluissa sekä niiden suunnittelussa ja kehittämisessä tulee ammattilaisten rinnalla hyödyntää myös kokemusasiantuntijoita ja heidän osaamistaan.

3 Nyt kun sote-palveluiden järjestäminen on siirtynyt kunnilta hyvinvointialueille, asiakasmaksulaki on syytä uudistaa kokonaisuudessaan. Asiakasmaksujen kohtuullistamista on jatkettava ja on huolehdittava myös siitä, että maksujen huoventaminen toteutuu alueilla asianmukaisesti. SDP:n tavoitteina on edelleen terveyskeskuslääkäriin vastaanoton muuttaminen maksuttomaksi sekä terveydenhuollon, matkojen ja lääkkeiden maksukattojen yhdistäminen.

4 Onkin tärkeää, että palvelujen saavutettavuuteen kiinnitetään yhä enemmän huomiota koko lainsäädäntöprosessin aikana. Palvelujen saavutettavuuden edistäminen edellyttää yli hallinnonalarajojen menevää yhteistyötä, johon myös kunnat, hyvinvointialueet ja yksityinen sektori osallistuvat. On myös tärkeää kuulla ikääntyneiden itsensä näkemystä tarpeistaan.

5 SDP huolehtii siitä, että eläkeläisten verotus ei noue. SDP:n tavoite on turvata sosiaalisesti oikeudenmukainen vihreä siirtyminen kaikille. Tämä vaatii esimerkiksi erilaisia tukia energiaremonttien toteuttamiseen. Nykyisten tukien lisäksi valtion tulisi myöntää öljylämmityksestä luopuville energiaremonttikulujen lainalle valtiontakaus.

6 Meillä on vuosikymmenten aikana kerätty huomattava eläkevarallisuus, jota sijoitusuotot edelleen kattavat. Tämän ansiosta järjestelmä kestää sen, että tälläkin hetkellä eläkkeitä maksetaan vuosittain enemmän kuin mitä eläke-maksuina kerätään.

Kansallinen Kokoomus

1 Huomiota on suunnattava erityisesti takuueläkkeeseen, terveydenhuollon asiakasmaksuihin sekä lääkekorvausjärjestelmän muutoksiin. On otettava monipuolisesti käyttöön palvelusetelit sekä henkilökohtainen budjetointi hoitoon ja palveluihin pääsyn helpottamiseksi. Kela-korvaukseen tehdyt leikkaukset on peruttava. Yli 75-vuotiaille Kokoomus on ehdottanut uutta nykyistä parempaa kotitalousvähennystä tukemaan arjen askareita. Verovähennysoikeutta kasvatettaisiin 70 prosenttiin. 100 euron omavastuu poistuisi.

2 Kun palveluiden kustannukset ovat vertailtavissa, voidaan valita parhaat tavat tuottaa palveluita laadusta ja saatavuudesta tinkimättä. Palveluissa on tärkeää vahvistaa ennaltaehkäisyä, sekä varmistaa nopea hoitoon ja palveluihin pääsy.

3 Asiakasmaksuista annetun lain muuttamisen yhteydessä maksujen kohtuullistamista koskevaa pykälää vahvistettiin. Muutoksen myötä asiakasmaksujen alentamisen ja perimättä jättämisen ensisijaisuutta suhteessa toimeentuloon korostettiin. Jatkossa on tärkeää, että asiakasmaksulain muutoksien vaikutusta ulosottoon selvitettiin asiakasmaksujen määrän kehittymisen seurata ja arvioidaan tarvittavia muita toimia.

4 Väestörakenteen muuttuessa ikäpolitiikan ja senioripolitiikan painotuksissa on tärkeää huomioida ikääntyneiden yhä suurempi ja moninaisempi joukko sekä ikääntyvien yksilölliset toiveet ja tarpeet. Osallisuuden tukemiseksi on varmistettava vanhusneuvostojen toiminta uusilla hyvinvointialueilla. Digitaalisten laitteiden ja palveluiden lisääntymistä on huolehdittava niiden käyttäjärhymien palveluista, joille digiasiointi ei ole mahdollista. Asiointi kasvokkain tai puhelimitse on aina mahdollistettava.

5 Haluamme varmistaa, että pientalojen energiaremontteja on kannattava tehdä, ja että osajia sekä neuvontaa remonttien tekemiseen riittää, jotta myös pienituloiset eläkeläiset pystyvät tekemään lämmitysjärjestelmämukautuksia ympäri maata. Energiaremontteihin on mahdollista saada taloudellista tukea ja lisäksi on tärkeää varmistaa tuen hakemisen helppous ja sujuvuus myös ikäihmisille.

6 Kokoomus kannattaa laajalla konsensuskella sovittavia uudistuksia eläkejärjestelmässä, jotka turvaavat eläkkeiden kehityksen ja ostovoiman, sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden sekä eläke-rahastojen riittävyyden myös jatkossa.

Suomen Keskusta

1 Välttämättömien elinkustannusten kohtuullisuudesta voidaan huolehtia terveydenhuollon maksukattoja (palvelut, lääkkeet, matkat) yhdistämällä ja asiakkaalle tulevaa maksuosuutta jaksottamalla tasaisemmin läpi vuoden. Eläkeiän saavuttaneille tulee Keskustan mielestä luoda ansiotuloihin tuntuva verovähennys, joka kannustaa heitä jatkamaan työelämässä. Niille eläkkeelle jääneille, jotka tekevät keikkatyötä tai muuta osa-aikaista työtä, Keskusta esittää verotuksen keventämisestä työtulovähennyksen avulla. Keskustan tavoitteena on luoda sosiaaliturvan selkeyttämiseksi veroehdotuksen kaltainen sosiaaliturvaehdotus. Se olisi ehdotus niistä etuuksista, mihin henkilöillä on oikeus.

2 Keskustan antama lähipalvelulupaus on voimassa: jokaisessa kunnassa pitää olla vähintään yksi sosiaali- ja terveys-asema, josta saa lähipalvelut sujuvasti ja nopeasti. Olenoista on asiakkaan palvelutarpeen ottaminen haltuun heti ensimmäisestä yhteydenotosta.

3 Keskustan mielestä ylivelkaantuneiden kotitalouksien tilanteen helpottamiseksi tulee velkojen lopullinen vanhentamisaika lyhentää kymmeneen vuoteen pois lukien rikosperusteiset velat ja yksityisten väliset saatavat.

4 Vanhuksia on aina kuultava ja heidän itsemääräämisoikeuttaan pitää kunnioittaa. Kenestäkään ei saa tulla vain toimenpiteiden ja etuuksien kohde. Ikäihmisten ihmisoikeudet eivät Suomessa toteudu kaikilta osin. Keskusta haluaa varmistaa, että jokaisella ikäihmisellä on oikeus terveytensä ja toimintakykynsä edellyttämään asumiseen, hoivaan ja hoitoon. Arjen kannalta välttämättömien tehtävien suorittaminen ja palveluiden käyttäminen tulee olla saavutettavaa kaikille suomalaisille iästä ja digiosaamisesta riippumatta.

5 Kotitalouksien kannalta keskeisessä roolissa ovat kotitalousvähennys, suorat tuet ja tuetut lainat, joiden käyttöä tulee jatkaa energiatehokkuuden lisäämiseksi ja fossiilista energistä irtipääsemiseksi. Energia-avustusten tulee olla korotettuja kylmimmillä alueilla.

6 Suomalainen eläkejärjestelmä on kuitenkin melko kattava, vahva sekä suhteellisen helppo ymmärtää ja hahmottaa. Se takaa vakaana ja keskimäärin kohtuullisen toimeentulon eläkeaikana. Takuueläke on ehdottomasti yksi suomalaisen eläkejärjestelmän vahvuuksista, jota Keskusta haluaa puolustaa ja pitää siitä kiinni.

Vihreä liitto

1 Pienimpiä eläkkeitä on korotettava, jotta ihmisille turvataan riittävä toimeentulo ja elintaso. Eläkkeiden verotusta ja asumiskäytönjärjestelmää tulee kehitettävä siten, että parannetaan pienituloisten asemaa. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen (käyntimaksut, lääkekorvaukset, matkakorvaukset) maksukattoja tulee jaksottaa ja yhdistää.

2 Hyvinvointialueiden perustaminen oli historiallinen uudistus ja nyt meidän on huolehdittava siitä, että ne pääsevät työssään hyvään vauhtiin. Jotta sotejärjestelmä toimii, tarvitaan riittävästi osaavia työntekijöitä. Vihreät ajaa ylihallituskautisen palkkaohjelman käynnistämistä hoitajien nostamiseksi palkka-kuopasta. Sosiaali- ja terveyspalveluissa tulee panostaa ennen kaikkea tutkimukseen, jotta olemassa olevista resursseista saataisiin mahdollisimmat paljon irti. Hoitojonot tulee tehdä lähinäkyviksi, valtion tulee tehdä sotedigistrategia ja kaiken toiminnan tulee perustua kaikista eniten terveys- ja kustannushyötyjä tuottavaan toimintatapaan.

3 Sote-asiakasmaksut ja muut terveyteen liittyvät kustannukset lisäävät terveyden eriarvoisuutta ja pienituloisten taloudellista ahdingoa. Maksukattoja tulee alentaa, yhdistää ja jaksottaa siten, että maksurasite ei osu kohtuuttomasti alkuvuoteen. Sote-maksujen huojuukset tulee automatisoida.

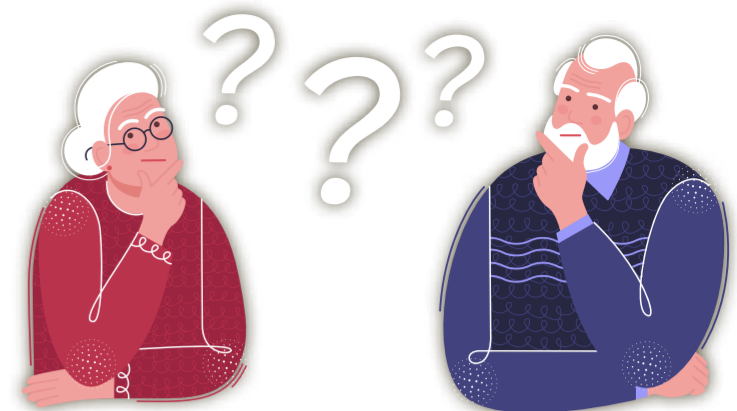
4 Kaikki sote-palvelut tulee tuottaa myös perinteisenä lähipalveluna henkilöille, joiden asioiminen digimaailmassa on haastavaa. Muiden palveluiden osalta on huolehdittava siitä, että palvelut eivät heikkene digitalisaation myötä.

5 Ihmisillä on eriarvoiset mahdollisuudet siirtyä edullisempiin ja puhtaampiin ratkaisuihin. Tarvitsemme keinoja auttaa ihmisiä vaihtamaan puhtaisiin ja pidemmällä aikavälillä myös edullisempiin ratkaisuihin. Nykyinen hallitus on tukenut kotitalouksia merkittävästi lämmitysjärjestelmän vaihtamisessa esimerkiksi öljystä maalämpöön. Tuki on ollut todella suosittua ja sitä on syytä jatkaa.

6 Eläkejärjestelmämme on toistaiseksi kyennyt pitämään lupauksen siitä, että työuran aikana maksetut eläkemaksut johtavat odotetun tasoiseen eläkkeeseen. Eläkeikä on suurella osalla taloudellisesti turvattu. Eläkejärjestelmää tulee kuitenkin uudistaa, jotta näin voi olla myös jatkossa, eikä kohtuutonta taakkaa aseteta nuorempien ja tulevien sukupolvien hartioille.

Kysymykset olivat:

1. Millä keinoilla sinä ja puolueesi vähentäisitte eläkeläisköyhyyttä?
2. Miten voidaan jatkossa taata perusterveydenhuollon palveluiden oikea-aikaisuus, saavutettavuus ja laatu kaikkialla Suomessa?
3. Miten Suomessa voitaisiin ehkäistä kansalaisille elintärkeiden sote-palveluiden asiakasmaksuista johtuvaa liiallista maksurasitusta ja maksuhäiriöitä?
4. Miten olet valmis parantamaan lainsäädäntöä ja lainvalmistelua, jotta ikääntyneiden tarpeet ja oikeudet tulisivat niissä paremmin huomioitua?
5. Miten puolueesi edistäisi ikäihmisille oikeudenmukaista vihreää siirtymää?
6. Mitä hyvää ja varjeltavaa suomalaisessa eläkejärjestelmässä on?

Vasemmistoliitto

1 Parannuksia pienituloisten eläkeläisten toimeentuloon on edelleen jatkettava. Kansaneläkkeisiin on tehtävä tasokorotus, ja tämän lisäksi on lievennettävä kansaneläkkeen ja pienten työeläkkeiden leikkaus- ja korvausjärjestelmää. Systemaattista työtä eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi on jatkettava.

2 Hoitotakuuta tiukennetaan tämän hallituksen päätöksellä vaihteittain niin, että perusterveydenhuollossa kiireettömään hoitoon tulee päästä 14 päivän kuluessa hoidon tarpeen arvioinnista 1.9.2023 lähtien ja 1.11.2024 lähtien 7 päivässä. Tämä parantaa palveluiden oikea-aikaisuutta. Hallitus myös tämän kevään lisätalousarviossa lisäsi ja aikaisti hyvinvointialueiden rahoitusta 500 miljoonalla eurolla. Vasemmistoliitto esittää vaaliohjelmassaan puolen miljardin panostusta sosiaali- ja terveyspalvelujen hyvinvointireformiin sekä keinot sen rahoittamiseksi.

3 Asiakasmaksulain uudistamista tulee jatkaa. Tukemamme kehitysasuon on sote-asiakasmaksujen maksukaton, lääkekaton ja sote-matkakulujen omavastuukaton yhdistäminen tasolle, joka hyödyttäisi pienituloisia.

4 Ikääntyvän väestön näkökulman, vanhusvaikutusten ja ikääntyneiden oikeuksien huomioimisen on oltava osa kaikkien lakien vaikutusten arviointina osana ihmisoikeus- ja yhdenvertaisuusarviointia. Julkisen vallan on tärkeää huolehtia kiireesti siitä, että jokaisella iäkään ja taustaan katsottaan on riittävät digitaaliset esteettön pääsy laitteisiin. Keskeisimpiin palveluihin tulee olla myös pääsy perinteisin menetelmin ilman digitaalisia tai omaa tietokonetta.

5 Kannattamme panostuksia asumisen energiatehokkuuden ja ympäristöystävällisyyden tukemiseen. Tällä hallituskaudella kymmenien tuhansien kotitalouksien lämmitystaparemontteja tuettu kymmenillä miljoonilla eurolla. Tukea tulee jatkaa ja rahoitusta tähän on kasvatettava.

6 Suomalainen eläkejärjestelmä on ennustettava ja vakaa. Eläkeyhtiömme toimivat ammattimaisesti ja ovat osoittaneet pystyvänsä takaamaan sen, että jokainen saa eläkkeen, johon hänellä on oikeus. Seuraavassa eläkeuudistuksessa on tasotava työeläkejärjestelmän sisäisiä tulerojia niin, että pienten eläkkeiden kasvuvuorotta parannetaan suhteessa suuriin eläkkeisiin eläkejärjestelmän rahoituspohjaa heikentämättä.

Suomen ruotsalainen kansanpuolue

1 Takuueläkkeen tulee taata kohtuullinen toimeentulo. Haluamme myös laskea työn ja eläkkeiden verotusta. Työn tekeminen tulee olla kannattavaa myös eläköitymisen jälkeen kaikille, jotka haluavat jatkaa työelämässä.

2 Tavoitteena on järjestelmä, jossa ikäihmisillä ja jatkuvan hoidon tarpeessa olevilla on käytössään omalääkäri ja -sairaanhoitaja, sillä mahdollisuus käydä saman tutun lääkärin luona on turvallisuutta, ja sen on todettu myös parantavan hoitotuloksia. Terveydenhuollon henkilöstötilanne on ratkaistava. Työhyvinvoinnin ja alan houkuttelevuuden parantamiseksi tarvitsemme parempaa johtajuutta ja työnjakoa sekä joustavampia työehtoja. Tarvitsemme valtakunnallisen ohjelman, joka sisältää erilaisia toimenpiteitä terveydenhuollon henkilöstöpulan ratkaisemiseksi. Hoitoa ja hoivaa tulee olla tarjolla lähellä sinua, asuinpaikastasi riippumatta.

3 Me haluamme yhteisen maksukaton lääke-, terveydenhuolto- ja matkakuuliille. Haluamme selvittää mahdollisuutta maksukaton jaksottamiseen, jotta kustannukset jakautuvat vuoden aikana tasaisemmin. Samalla haluamme varmistaa velkaneuvonnalle riittävät resurssit.

4 Vaikka digitaaliset palvelut yleistyvät koko ajan, palvelua pitää silti pystyä saamaan myös perinteisellä tavalla. Digisyntymisen ehkäisemiseksi me haluamme, että yksinkertaiset digitaaliset tukipalvelut ovat koko väestön saatavilla. On tärkeää, että palveluiden saavutettavuus huomioidaan heti palveluita kehitettäessä.

5 Yhä useamman on voitava saada apua kotiin ja voitava siirtyä öljylämmityksestä kestävämpiin vaihtoehtoihin. Haluamme jatkaa kotitalousvähennyksen kehittämistä, koska se luo lisää työpaikkoja. Kotitalousvähennyksen väliaikainen korotus tulee muuttaa pysyväksi. Lisäksi haluamme kehittää yrityksille ja yksityis- henkilöille kannustimia ympäristöstävällisiin investointeihin, esimerkiksi tarjoamalla tukea energiaremontteihin.

6 Suomen eläkejärjestelmä on ennustettava ja vakaa. Eläkeyhtiömme toimivat ammattimaisesti ja ovat osoittaneet pystyvänsä takaamaan sen, että jokainen saa eläkkeen, johon hänellä on oikeus. Kansainvälisesti tarkasteltuna järjestelmämme on ainutlaatuinen siinä mielessä, että meillä varat sijoitetaan yhtiöiden kautta, jotka ovat säänneltyjä, mutta yhtiöt voivat silti sijoittaa varoja vapailla markkinoilla.

Suomen Kristillisdemokraatit

1 Eläkkeiden verotus ei saisi olla kireämpää kuin vastaavan työtulon verotus. Eläkeläisten työntekoa voidaan joustavasti helpottaa keventämällä työn verotusta. Vastaavasti korotetaan eläketulovähennystä ja työssäkäyvien eläkeläisten työtulovähennystä. Vastaavasti kansaneläkettä ja takuueläkettä tulisi korottaa. Nykyiset erilliset maksukatot lääkkeille, asiakasmaksuille ja matkoille ovat paljon sairastaville kuormittavia ja byrokraattisia, ja ne tulisi yhdistää yhtenäiseksi maksukatoksi ja jaksottaa nykyistä useampaan erään vuodessa. Asiakasmaksuilla on huolehdittava hyvinvointialueiden palveluiden hintakattojen kohtuullisuudesta pienituloisten ikäihmisten palveluiden varmistamiseksi.

2 Kristillisdemokraattien lääkkeet terveempään Suomeen ovat peruspalveluihin panostaminen, ennaltaehkäisy ja terveyden edistäminen, nopea hoitoon pääsy ja riittävät henkilöstöresurssit. Hoitoa on saatava yhden luokun periaatteella niin, että asiakkaan tilannetta katsotaan kokonaisuutena.

3 Nykyiset erilliset maksukatot lääkkeille, asiakasmaksuille ja matkoille ovat paljon sairastaville kuormittavia ja byrokraattisia, ja ne tulisi yhdistää yhtenäiseksi maksukatoksi ja jaksottaa nykyistä useampaan erään vuodessa. Asiakasmaksuilla on huolehdittava hyvinvointialueiden palveluiden hintakattojen kohtuullisuudesta pienituloisten ikäihmisten palveluiden varmistamiseksi.

4 Kansalaisen on pystyttävä asioimaan myös perinteisesti puhelimitse, paperilla tai paikan päällä. Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus on turvattava myös digitoimille. Vaaliohjelmissamme esitämme, että siirretään vastuu digiopastuksen koordinaatiosta kunnille. Digitaaliset palvelut, kuten pankkipalvelut ja julkishallinnon palvelusivustot, on tarjottava selkeinä ja helppokäyttöisinä.

5 KD kannattaa, että tukea rakennusten öljylämmityksestä luopumiselle jatketaan. Tärkeitä ovat myös muun muassa tuet asuntojen esteettömyyteen ja mahdollisiin hissiratkaisuihin sekä energiaremonttuet kohdistuen esimerkiksi ikkunaremontteihin.

6 Perusperiaatteet suomalaisessa eläkejärjestelmässä ovat hyviä: laki-sääteinen eläkejärjestelmä koostuu ansio-työstä ja yrittäjätoiminnasta kertyvästä työeläkkeestä ja vähimmäisturvan takaavasta kansaneläkkeestä sekä takuueläkkeestä. Eläkejärjestelmän osalta on tehty hyvää kehitystyötä.

Liike Nyt

1 Lääkkeiden tulisi olla ilmaisia pienituloisille eläkeläisille.

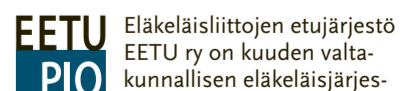
2 Ylipäättään palveluiden piiriin sekä hoitajille että lääkäreille tulee päästä mahdollisimman nopeasti, ja hoidon tarpeen arviointi pitää pystyä tekemään heti ja palveluun ohjaus asiantuntijafysioterapeutille, terveydenhoitajalle, sairaanhoitajalle tai lääkärille tai suunterveydenhoitoon. Työntekijöitä ja lääkäreitä tarvitaan riittävä määrä. Siihen, että lääkäreitä on riittävästi perusterveydenhuollossa, on etsittävä uusia keinoja, kuten perhelääkärimalli. Perhelääkäri voi toimia yrittäjöpohjalla, joka tekee työskentelyä perusterveydenhuollossa houkuttelevampaa lääkäreille. Palveluseteliä tulee kehittää niin että käyttö on helppoa ja yhdenmukaistettua kaikilla hyvinvointialueilla. Kelakorvauksia yksityissektorilla tulisi korottaa tuntuvasti, että ihmiset voivat aidosti valita yksityisen ja julkisen palveluntarjoajan väliltä.

3 Omavastuun kattoa tulee madallata pienituloisten kohdalta.

4 Lain säädännöllä turvattava ihmisten tärkein peruspalveluihin mahdollisuus asioida fyysisillä palveluilla.

5 Mikäli haluamme, että kaikki tekevät kyseisiä muutoksia, pienituloisia on avustettava enemmän.

6 Eläkeyhtiöt ovat hyvin toimivia, ne pitäisi yhdistää ja niiden valta siirtää eduskunnalle pois työnantaja- ja palkansaajajärjestöiltä.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry on kuuden valtakunnallisen eläkeläisjärjestön yhteistyöelin. Sen jäsenjärjestöt ovat Eläkelitto, Eläkeläiset, Eläkkeensaajien Keskusliitto, Kansallinen senioriliitto, KRELLI Kristilliset eläkeläiset ry ja Svenska pensionärsförbundet. Järjestöjen yhteinen jäsenmäärä on reilu 250 000.

Ei vain kerran neljässä vuodessa

Vaalit, etenkin eduskuntavaalit, ovat yhteiskunnallisia asioita seuraavalle erittäin jännittävää ja mielenkiintoista aikaa. Pääsemme osallistumaan pyhään prosessiin, ohjaamaan yhdessä yhteiskuntamme suuntaan parhaaksi katsomamme suuntaan. Poliittista valtaa tavoittelevat pääsevät koskelemaan ääniä ja lupaamaan paljon. Valittavan usein myös vaalien yhteydessä käytetään Johannes Virolaiselta tuttua fraasia: – Kansanvalta on puhunut, pulinat pois.

Kyseisessä sanonnassa särähtää pahasti tuo jälkimmäinen osa eli pulinat pois. Vaalien jälkeen kansalla olisi vielä paljon sanottavaa ja sillä kaikki oikeus sanoa se.

Suomessa nautitaan laajaa oikeutta sananvapauteen, kokoomisvapauteen ja ilmaisunvapauteen

Näitä oikeuksia on paikoin rittisointu ja paikoin puolustettu erilaisin argumentein poliittisen spektrin eri puolilta.

Esimerkiksi Elokapiinan mielenosoittajia kritisointiin, kun he tukkivat Helsingissä

Mannerheimintien. Toisaalla kritisointiin myös ammattiliittoja, kun ne järjestivät mielenosoituksen kritisoidakseen kilpailukykyopimusta.

Varmasti joku myös pahoitti mieltänsä siitä, kun eläkkeensaajat kokoontuivat Kansalaisatorille vuonna 2015 vastustamaan eläkkeensaajien toimeentulon heikentämistä. Maan valtioneuvosto oli suunnittelemaan politiikkaa, joka olisi heikentänyt tiettyjen kansalaisten toimeentuloa, niin kyseiset kansalaiset lähtivät kertomaan, että tämä ei käy.

Tätä kirjoittaessani Suomessa on käynnissä kaupan alan lakko, jossa osa isoimmista marketeista on kiinni. Loppusyksystä 2022 ja nyt kevättalvella lakkoja on joko ollut useita tai niillä on vähintään uhkailtu. Hankala tilanne, mutta näissäkin on kyse

vaalien ulkopuolisesta, täysin oikeutetusta ja laillisesta vaikuttamisesta. Ne hankaloittavat kansalaisten ja elinkeinoelämän toimintaa, mutta se on lakkojen tarkoituskin. Ilman hankaluuksia maailma harvoin muuttuu paremmaksi.

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL aloitti tammikuussa piireissä Vaikuta vakuuttavasti -koulutukset

Aluksi kävimme Porissa ja Turussa, joissa pääsin puhumaan koulutuksiin osallistujille yhteiskunnallisista trendeistä ja vaikuttamisen väylästä. Muistutin osallistujia siitä, että vaikuttamisen tasosta riippumatta vaikuttamistyötä tehdään, ja sitä tulee tehdä, jatkuvasti.

Vaalien alla äänellä on erittäin paljon merkitystä, mutta missään vaiheessa ei ole järke-

vää hiljentää yhdistyksen tai porukan ääntä vuosiksi vain, koska kansanvalta on puhunut. Missään vaiheessa omassa kunnassa, hyvinvointialueella, Suomessa tai Euroopassa ei voi luottaa siihen, että poliittista valtaa käyttävät päättäjät tekevät jatkuvasti vain hyviä päätöksiä. Heille tulee kertoa aina, joskus kovaankin ääneen, jos heidän ehdotuksensa ovat aivan kaameita.

Eläkkeensaajien Keskusliitto jäsenjärjestöineen on vaikuttajaviestijä eli lobbari

Vaalien välisessä vaikuttamisessa toimii Suomessa useita tahoja, osa myös ammatikseen ja rahaa vastaan. Korruptiosta tässä ei ole kyse, vaan asioiden saattamisesta päättäjien tietoon. Eläkkeensaajien Keskusliittokin voidaan laskea tähän lobbarien porukkaan.

Eläkkeensaajien asemaa tulee edistää ja puolustaa monella taholla, mutta toisinaan esimerkiksi maksullisen viestintän käyttämiselle on esteitä. Tällöin pitää käyttää sitä, mitä teiltä löytyy: ääni ja tahoja. Vaikuttamista voi tehdä kampanjalla, mielenosoituksella, soittamalla tai kirjoitta-

malla. Tapoja löytyy niin paljon kuin on mielikuvitusta.

Hyvä päättäjä muistaa kuunnella kansalaisia myös vaalien välillä ja muuttaa omaa linjaansa, jos kansa osaa hänet vakuuttaa. Tai sitten voi olla kansasta irtautunut päättäjä, joka tuntee saavuttaneensa ylevämmän aseman.

Tämän kirjoituksen alussa olevasta fraasista on myös hausempi versio New Yorkin kaupungin pitkäaikaiselta pormestarilta ja maansa edustajainhuoneen jäseneltä nimeltään **Ed Koch**:

– Kansan on puhunut... ja heitä tulee rangaista.

Muistakaa käyttää tätä valtaa ja ääntä myös vaalien välillä. Helppointa se on varmasti kuntatasolla, kun päättäjät saattaa olla vaikka naapuri tai tuttava. Sen tulee kuitenkin olla kansallisellakin tasolla mahdollista ja suotavaa.

Tulkaa siis mukaan myös omassa piirissäsi liiton järjestämiin vaikuttamisen koulutuksiin – ja muistakaa, että joukon ääni kuuluu aina paremmin.

Eero Kivinen
sosiaalipoliittinen asiantuntija
Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL

Vaikuttamistyötä tehdään, ja sitä tulee tehdä, jatkuvasti. Ilman hankaluuksia maailma harvoin muuttuu paremmaksi.

Kun on tarpeeksi aikuinen, viikonloppu voi alkaa maanantaina

Turun lähdöillä on uuden aikataulun ansiosta pidempi ilta ja aikaisempi paluu. Siinä sitä jää mukavasti aikaa viihteestä nauttimiseen ja tanssilattialla pyörähtelyyn. Helsinki-Tukholma risteilyillä pyörivät huikat sirkus- ja akrobatiaesitykset. Tallinna on edelleen kahden tunnin päässä – nyt uudella MyStarilla. Tervetuloa ällistymään: tallinksilja.fi

Hyödynnä
EKL:n jäsenedut
su-ke lähdöillä.
Alkaen 15 €
/hytti

Tai tartu luuriin ja soita 010 804 133
(0,0835 €/puh + 0,167 €/min)

TALLINK | **SILJA LINE**

Tulojen ja äänestämisen välinen yhteys on havaittu useissa tutkimuksissa. Mitä suurempi osuus äänestysalueen väestöstä on pienituloisia, sitä harvempi äänestää. Tämä tarkoittaa, että taloudellinen eriarvoisuus vaikuttaa kielteisesti demokratian toteutumiseen.

Kuka äänestää ja keiden etuja se ajaa?

Vuoden 2008 finanssikiiriä seurannut talouskuripoliittikka sai monen keskiluokkaisien äänestäjän Euroopassa epäilemään perinteisten puolueiden kykyä tarjota kansalaisille hyvinvointia. Toisaalta äänestäjät, jotka kokevat itsensä talouden rakennemuutoksen ja globalisaation häviäjiksi, eivät äänestä lainkaan tai ovat siirtyneet kannattamaan oikeistopopulistisia puolueita.

Poliittisen osallistumisen epätasa-arvo on yksi yhteiskunnallisen epätasa-arvon muoto. "Poliittinen köyhyys" ilmenee esimerkiksi osattomuuden kokemuksena ja äänestämättä jättämisinä. Taloudellinen niukkuus vahvistaa kokemusta yhteiskunnallisesta osattomuudesta. Siksi eriarvoisuuden vähentäminen vahvistaa myös demokratiaa.

Tulot vaikuttavat puoluekannatukseen

Suurituloiset ovat selvästi pienituloisia ahkerampia äänestäjiä, mutta heitä he äänestävät?

Eriarvoisuuden tila Suomessa 2022 -kirjassa julkaisussa artikkelissaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tutkimuspäällikkö **Timo M. Kauppinen**, yleisen valtio-opin dosentti **Hanna Wass** ja viestintän professori **Anu Kantola** tutkivat, kuinka äänestysalueen asukkaiden tulo-taso oli yhteydessä äänestysaktiivisuuteen ja puolueiden

kannatukseen kevään 2021 kuntavaaleissa. Analyysi keskittyi kaupunkimaisiin ympäristöihin, sillä suurituloisuus on Suomessa keskittynyt kaupunkien ja pääkaupunkiseudulle.

Kauppien, Wassin ja Kantolan mukaan kokoomus on suurituloisten suosikkipuolue, ja sen kannatus on vahvimmin yhteydessä äänestysalueen tulotasoon. SDP:n kannatus sen sijaan pienenee eniten suurituloisten osuuden kasvaessa. Pienituloisilla alueilla äänestetään suhteessa eniten SDP:tä ja perussuomalaisia.

Tulot eivät ole ainoa äänestyspäätökseen vaikuttava tekijä. Myös koulutustaso vaikuttaa äänestysaktiivisuuteen. Tutkijoiden mukaan koulutustasolla on sitä enemmän merkitystä äänestämiseen, mitä pienituloisemmasta alueesta on kyse. Korkeampi koulutustaso nostaa äänestysprosenttia etenkin pienempituloisilla alueilla, ja silloin vihreät ja vasemmistoliiitto hyötyvät muita puolueita enemmän.

Alueellinen eriytyminen lisää eriarvoisuutta

Demokratian kannalta alueellisesti eriytymisellä saattaa olla pidemmällä aikavälillä negatiivisia vaikutuksia. Etenkin kuntavaaleissa asuinalueiden äänestysaktiivisuudella voi olla konkreettista merkitystä. Suurituloisten alueiden asukkaat voivat saada etua kunnan päätöksenteossa, koska niillä

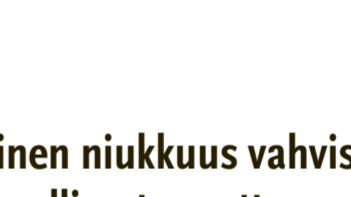
Taloudellinen niukkuus vahvistaa kokemusta yhteiskunnallisesta osattomuudesta. Siksi eriarvoisuuden vähentäminen vahvistaa myös demokratiaa.

äänestetään ahkerasti, äänet keskittyvät muutamille puolueille ja valtuustoon päädytään useammin suuri- kuin pienituloisilta alueilta.

Ahkeran äänestämisen lisäksi varakkaimmilla on myös muita varallisuuden tuomia etuja. Anu Kantolan ja Hanna Kuuselan Suomen huippu-tuloisinta promillea käsitelleeseen tutkimukseen mukaan, huippituloisilla on käytössään monenlaisia keinoja ja verkostoja välittää näkemyksiään poliittiseen päätöksentekoon. Huipputuloiset ovat myös erittäin aktiivisia edunvalvonnassa.

Äänestysaktiivisuutta voidaan nostaa

Kalevi Sorsa -säätiön eduskuntapuolueille tekemän kyselyn mukaan kaikki puolueet ovat huolissaan pienituloisten matalasta äänestysaktiivisuudesta. Kyselyyn vastanneista

puolueista kuitenkin vain SDP kohdistaa tulevaisuuden eduskuntavaaleissa kampanjointia suurten kaupunkien matalan äänestysaktiivisuuden alueille. Perinteisen katukampanjoinnin lisäksi SDP:n kampanjointimuotona on soittava ovikelloja ja muistuttaa äänestämisen tärkeydestä.

Kampanjoinnin lisäksi äänestysaktiivisuutta voitaisiin nostaa pidemmällä aikavälillä esimerkiksi lisäämällä demokratiakasvatusta eri koulutusasteilla tai yhdistämällä heikoimman äänestysaktiivisuuden vaaleja.

Teknisiä ratkaisuja tärkeämpää on kuitenkin panostaa syihin, jotka alun perin vaikuttavat pienituloisia passiivisesti: heidän taloudellisen hyvinvointinsa lisäämiseen ja siten poliittisen toimintakyvyn kohtauttamiseen.

Pienituloisilla alueilla on parhaat mahdollisuudet lisätä äänestysaktiivisuutta, koska

äänestysprosentti on ennestään alhainen. Äänestäjien odotusten ja poliitikkojen tarjoamien vaihtoehtojen tulisi kuitenkin vastata toisiaan. Jotta pienituloisten ääni kuuluisi myös poliittisessa päätöksenteossa, puolueiden tulisi sitoutua heidän asemaansa parantamaan politiikkaan.

Anna Rajavuori

• Kirjoittaja työskentelee hankevastaavana Kalevi Sorsa -säätiössä. Rajavuoren toimittama kirja, Eriarvoisuuden tila Suomessa 2022, on luettavissa osoitteessa: bit.ly/eriarvoisuus_kirja

Tutustu myös muihin Sorsa-säätiön julkaisuihin ja tallenteisiin: www.sorsafoundation.fi > Julkaisut

HEJ ry Helsingissä

Helsingin Eläkeläisjärjestöt HEJ ry pitää yllä alueensa eläkeläisjärjestöjen yhteistoimintaa ja keskittyvät ikäihmisten hyvinvointia ja terveyttä edistävään toimintaan. HEJ:n yhdistykset järjestävät eri puolilla kaupunkia monipuolista liikunta-, kulttuuri- ja virkistystoimintaa. Ne lisäävät yhteisöllisyyttä, ehkäisevät yksinäisyyttä, syrjäytymistä ja masennusta. Kokouksissa ja tapaamisilaisuuksissa tiedotetaan kaupungin ja muiden toimijoiden palveluista. Eläkeläisjärjestöjen toiminta on vapaaehtoistyötä.

HEJ seuraa tiiviisti virkahenkilöiden esityksiä ja poliittista päätöksentekoa. Kutsumme heitä yhdistysten kokouksiin puhumaan ikäihmisten elämään liittyvistä asioista. Työsarkaa on paljon ja siksi on valittava, mihin rajallisilla voimavaroilla voidaan vaikuttaa.

In Helsingin Eläkeläisjärjestöt HEJ ry perustettu vuonna 2000. HEJ:n jäsenjärjestöt: Eläkeläisten Helsingin piiri ry, Eläkeläisten Helsingin Aluejärjestö ry, Eläkkeensaajien Keskusliiton Helsingin piiri ry, Helsingin Kansallinen Senioripiiri ry, Helsingin Kristilliset Eläkeläiset ry, Helsingin kunnalliset eläkeläiset ry, Helsingin senioriopettajat ry ja Samrådet i SPF Helsingfors ry

HEJ:llä on jatkuva huoli sopivista kokous- ja tapaamis-tiloista. Ikäihmisten arjessa on sote-palvelujen ohella monia muita huolenaiheita: muun muassa kohtuuhintaisten asuntojen puute, joukkoliikenteen jatkuva kallistuminen ja muutokset, digitaalisuuden lisääntyminen, pankkipalveluiden heikentyminen ja pankkimaksujen kallistuminen.

Kokoustilojen puute on pitkään jatkunut ongelma

HEJ:n jäsenten ja yhdistysten toimintaa vaikeuttaa sopivien ja maksuttomien tai edes kohtuuhintaisten tilojen puute. Yhdistykset toimivat monenlaisissa tiloissa muun muassa kaupungin seniori-/palvelukeskuksissa, seurakuntien tiloissa, asukastalojen kerho- huoneissa, työväentaloilla. Jotkut seurakunnat perivät maksua. Myös työväentalojen kokoustilat ovat maksullisia.

Sotepalveluiden riittävyys ja laatu

Etenkin kiireettömään hoitoon ja hammashoittoon pääsyssä oli jo ennen koronaa pitkiä viiveitä. Lääkärin vastaanotolle pääsyssä on edelleen iso viive. Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan 3/2023 kokoustiedoista ilmenee, että 44 % tarvitsijoista pääsee vastaanotolle 1–10 vrk kuluessa. Julkisten sote-palveluiden tilanteen korjaaminen vaatii virkahenkilöiden ja poliitikkojen toimenpiteitä.

Joukkoliikenteen lippujen hinnat jatkavat nousuaan

HSL:n (Helsingin seudun liikenne) liikennejärjestely- ja hintapolitiikka on ollut HEJ:n keskeisimpiä vaikuttamistyön kohteita jo pitkään. Liikenneverkosto on hyvä verrattuna monien kaupunkien ja maaseutukuntien tilanteeseen, mutta lippujen hinnat nousevat jatkuvasti. Pienituloiset ikäihmiset käyttävät paljon kertalippuja. Viime vuonna HSL poisti pitkän työn tuloksesta saatujen seniorien kertalippujen 50 %:n alennuksen. HEJ ry ja pääkaupunkiseudun vanhusneuvostot vaativat edelleen kertalippuihin 50 %:n alennusta. Uusen vuoden ajan HEJ on esittänyt, että rollaatto-

reita käyttävät saisivat maksuttomat matkat julkisissa liikennevälineissä. HEJ tulee keskustelemaan kaupunginvaltuuston edustajien kanssa Helsingin lisärahoituksesta HSL:lle ja HSL:n hallituksen kanssa lippujen hinnoista ja liikennepolitiikasta.

Pankkipalvelut jatkavat heikentymistä

Pankkipalvelut ovat viime vuosina heikentyneet koko maassa ja niin myös Helsingissä. Konttoreita on vähennetty, useat pankit toimivat ajanvarauksella ja maksut kallistuvat jatkuvasti. Käteisellä ja konttoreissa suoritettavat palvelut ovat kohtuuttoman kalliita. HEJ järjesti viime vuonna Pankkipalvelut ikäihmisille -yleisötilaisuuden. Viiden pankin edustajat kertoivat kilvan, miten heidän pankkinsa on parantunut ikäihmisten palveluita. Tilaisuudessa puhuneen Finanssivalvonnan edustajan mukaan maksujen kurissapito vaatii lainsäädännön muutoksia. HEJ lähetti asiasta eduskunnan pankkivaltuuskunnalle kirjeen, jossa esitetään lainsäädännön ja määräysten muutoksia, jotta palvelumaksut saadaan kohtuulliselle tasolle.

Jokavuotinen taistelu rahasta

HEJ rahoittaa toimintansa jäsenjärjestöjen jäsenmaksuilla ja vuosittain anottavalla kaupungin avustuksella. Vuodesta 2016 lähtien HEJ on hakenut toiminta-avustusta niille HEJ:n jäseninä oleville piiri/aluejärjestöille sekä niihin kuuluville yhdistyksille, jotka antavat siihen valtuuden. Kaupungin esitys on ollut aina paljon pienempi kuin haettu avustus. Aina on tarvittu lisäperusteluja sote-lautakunnalle ja nyt, sote-uudistuksen jälkeen, kaupunginhallitukselle sekä yhteydenottoja poliittisiin päätöksentekijöihin. Näin on saatu lopputulos paremmaksi.

Järjestöneuvottelukunta aloittaa toimintansa

HEJ:n edustajat olivat aktiivisesti mukana, kun viime vuonna Pankkipalvelut ikäihmisille -yleisötilaisuuden ja kansalaisjärjestöjen kanssa järjestöyhteistyön kehittämistä. Yhteistyöhön on tulossa iso muutos. Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 6.2.2023 asettaa järjestöneuvottelukunnan, johon 14 järjestön edustajien lisäksi tulee poliittisia luottamushenkilöitä ja asiantuntijoita keskushallinnosta. Vanhusjärjestöistä HEJ sai sitkeän työn tuloksena varsinaisen jäsenen paikan. Järjestöneuvottelukunnan tehtävänä on vahvistaa järjestöjen osallistumista ja vaikuttamismahdollisuuksia kaupungin palvelujen kehittämisessä ja päätöksenteossa.

Helsingin vanhusneuvosto on hyvä yhteistyökumppani

Verkostoitumista tarvitaan. Helsingin vanhusneuvosto on HEJ:lle tärkeä ja hyvä yhteistyökumppani. Yhteistyötä kehitetään vuotuisissa tapaamisissa. Viime syksynä HEJ ja vanhusneuvosto järjestivät yhteistyössä yleisötilaisuuden, jossa vanhusasiavaltuutettu Päivi Topo kertoi työstään. Ikäihmisten arki pitää saada näkyväksi yhteiskunnassa. Keskusteltiin myös sote-uudistuksesta Helsingissä ja ikäihmisten palveluista. HSL:n lippu-uudistus ja seniorialennukset synnyttivät kiivaan keskustelun.

Ikäihmisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi tehtävässä työssä keskeistä on tiedonsaanti riittävän ajoissa aina valmisteluvaiheesta päätöksentekoon asti. HEJ:llä riittää työtä myös seurattessa Helsingin hyvinvointisuunnitelma 2022–2025 käytännön toteutumista.

Mielenkiintoista tulee olemaan järjestöneuvottelukunnan jäsenyys. HEJ ry:n toimintaa kehitetään muun muassa viestintää lisäämällä.

Raija Hukkamäki, puheenjohtaja
Helsingin Eläkeläisjärjestöt HEJ ry

Miten selviän arjesta vähäisin kustannuksin?

Köyhyyden kokemusasiantuntijana mietin yksinkertaisia keinoja siihen, miten selvitä arjesta mahdollisimman vähäisin kustannuksin?

Kokemusasiantuntija kuulostaa niin hienolta termiltä, että ajattelin käyttää sitä. Mikä ero on köyhällä ja vähävaraisella? Molemmat ovat toimeentulevia. Tulen toimeen tavallani.

Pienituloisena en edes pidä itseäni köyhänä. Olen rakentanut elämäni omista lähtökohdistani. Säästäväisenä ja taloudellisesti eläminen on minulle tapa. En osaa arvioida, onko se hyvä vai huono tapa. Jotta arki toimisi maksan laskut ja vuokrat ajallaan. Kokkaan itse ja käytän hyväkseni kauppojen alehilyä ja niitä punalaputettuja tuotteita, joita ilmestyy päivän mittaan esille.

Aina ruuanlaitto ei onnistu tai kiinnostaa. Silloin etsin jonkin hävikkiruokapaikan. Niistä voi saada maistavan ja ravitsevan aterian eurolla. Helsingissä se on mahdollista ja kirjoitan ainoastaan omista kokemuksistani. En pysty hankkimaan uusia, hintavia vaatteita. Pienellä rahalla toimeentulevana ostan vaatteeni kirpputoreilta. Minulle kelpaavat aivan hyvin toisten vanhat vaatteet.

Elän säästeliäästi enkä koe sitä vaikeaksi, olen totunut siihen. Vaikka vertaisin elämäni toisten elämään, en pahoita mieltäni. En odota ja toivo itselleni enempää kuin on mahdollista saada.

En ajattele tällä kertaa ollenkaan heitä, joilla on kallit asuiskustannukset, tarvitsevat paljon lääkkeitä ja kalliita hoitoja, ovat pitkäaikaissairaita tai pitkäaikaistyöttömiä. Ymmärrän, että toimeentulo voi olla joskus tosi niukkaa. Toivon, että kaikki, jotka tarvitsevat apua ja neuvoja, myös saavat niitä asiantuntijoilta ja ammattilaisilta. Yksinään pähkily ei onnistu. On olemassa monia tukitoimia, joihin tarvitsevilla on oikeus ja mahdollisuus. Olen usein kuullut ihmisten huokailevan:

– Miksi minulle ei kerrottu, että tähän hankalaan tilanteeseen voi saada apua?

Toivottavasti en innostu hankkimaan uutta asuntoa. Olen käsitänyt, että muuttamaan voi päästä edullisesti, mutta korot nousevat niin, että rahat eivät riitä elämiseen. Pidän huolta tavarostani, enkä hanki tarpeetonta.

Vaikka elämäni olisi kuinka tasaista, niin aina joskus tulee yllättäviä menoja.

Minun on hankittava uusi pyykkikone ja pölynimuri on jo 40 vuotta vanha. Imuri kyllä palvelee vielä nöyrästi, mutta kuinka kauan...

Taloon, jossa asun, on tulossa putkiremontti. Siihen olen yrittänyt varautua säästämällä kuukausittain tietyn summan eri tilille. Onneksi on mahdollisuus maksaa remontin myös osissa. Toivottavasti pysyn entisessä voimissa, enkä tarvitse lisää lääkkeitä. Iäkää tulee tietysti, enkä pysty kaikkeen siihen, mihin olen totunut.

Liikun päivittäin, siis kävelen ulkona. Helsingissä on hyvä julkinen liikenne, mutta pienituloiselle lipun hinta on liian kallis. En ota osaa mihinkään sisä- tai ryhmäliikuntaan. Koulun jumppatunnit ja pesäpallo ovat mieleissäni ikävinä muistoina. Tiedän, että liikunta on kaikille tärkeää. Ulkoillessani tapaan erilaisia ihmisiä ja voin tarinoida hetken ajankohtaisia asioista. Sen kummempaa en kaipaa. Kesällä uin joessa ja kasvatat samettikukkaa.

Kulttuuria harrastan mahdollisuusieni mukaan. Käyn kirjastossa lainaamassa kirjoja ja joskus maksuttomissa elokuvissa. Kuljeskelen kaupungilla, poikkean näyttelyihin ja katselen rakennuksia, joihin minulla on opaskartta mukana. Kaupungin museot ovat mielenkiintoisia paikkoja tutustua. Mahdollisuuksia on monia. Herään aamulla aikaisin ja mietin, mitä kaikkea kivaa päivää mahtaa tuoda tullessaan?

Joskus kutsun ystäviä kylään. En arkaile näyttää kotiani, se on minun ja on minun näköiseni. Tarjoan, mitä kaapista löytyy ja aina on ollut hauskaa ja virkistävää yhdessäoloa. Eläkeläiskerhot, asukastalot, palvelukeskukset ja seurakunnat mahdollistavat tavata ihmisiä ja saada jopa ystäviä. Karanteenivuosien jälkeen tunnen uuden elämän alkavan.

Eeva Kulmanen, Pasilan Eläkkeensaajat ry

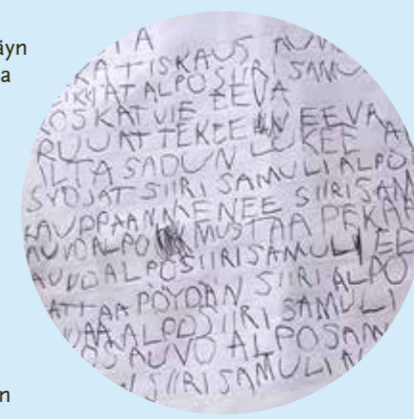
Mitä kaapista löytyy tarjoilu: pitsaa, porkkanaa ja kurkkua. Kuva: Eeva Kulmanen.

Jesarella paikattu imuri. Kuva: Eeva Kulmanen.

Samettiruusun siemeniä odottamassa kylvämistä. Kuva: Eeva Kulmanen.

Lapsukaisten suunnittelema ohjelma yökyllälyä varten. Kuva: Eeva Kulmanen.

HÄMEEN VAALIPIIRI

Johannes Koskinen 6 Häme

- * kansanedustaja, varatuomari
- * oikeutta tulonjakoon ja verotukseen
- * turvallisen elämän palvelut kuntoon

Linja pitää koko Hämeen puolesta!

johannes.koskinen@eduskunta.fi 050 511 3061

KESKI-SUOMEN VAALIPIIRI

Jari Blom
Maakuntaneuvos
EKL-yhdistyksen
puheenjohtaja
Kokenut vaikuttaja
eduskuntaan

SDP KESKI-SUOMI

17

KESKI-SUOMI, VIELÄ VOIT TEHDÄ VALINNAN, OIKEUDENMUKAISUUDEN PUOLESTA!

PIRITTA RANTANEN
KANSANEDUSTAJA, SAIRAANHOITAJA

OSTOVOIMA, HYVINVOINTI, KOULUTUS, NIIDEN ETEEN TEEN TYÖTÄ JATKOSSAKIN!
VAALIPIIVÄ 2.4.2023 #KÄYTETÄÄNJÄRKEÄ

27

SDP HILMA VEPSÄLÄINEN

Sairaanhoitaja
Eduskuntavaalehdokas 2023
Keski-Suomi, Viitasaari

Terveys ja turvallisuus on meidän jokaisen perusoikeus.

- TYÖELÄMÄN HYVINVOINTI
- SUJUVA JA TURVALLINEN ARKI
- HYVINVOINTIALUEIDEN RIITTÄVÄ RAHOITUS

30

OULUN VAALIPIIRI

SDP

IHMINEN IHMISELLE!

Sairaanhoitaja (AMK)
Eduskuntavaalehdokas 2023
OULU, OULUN PIIRI

TUULA ALA-AHO 20

HELSINGIN VAALIPIIRI

ROHKEUTTAA OLLA SINUN PUOLELLASI
Hilkka Ahde
169 HELSINKI

181 SDP

ROHKEUTTA PUOLUSTAA SINUN IHMISARVOASI

Ilkka Kantola
diakoniajohtaja,
ex-kansanedustaja
ilkkakantola.fi

SDP

POHJOISMAINEN SOSIALIDEMOKRAATTI NORDISK SOCIALDEMOKRAT

Dimitri Qvintus

Helsinki 186 Helsingfors

ROHKEUTTA OLLA SINUN PUOLELLASI

ÄÄNESTÄ. VAIKUTA. SDP

ENNAKKOÄÄNESTYS 22.–28.3.2023 | VAALIPIIVÄ 2.4.2023

EDUSKUNTAVAALIT SUNNUNTAINA 2.4.2023

Ennakoäänestys kotimaassa 22.–28.3.2023
Ennakoäänestys ulkomailla 22.–25.3.2023

On tehtävä ja osallistuttava

– haastateltavana Eira Väänänen, kuntavaikuttaja ja Reijolan eläkkeensaajien pitkäaikainen toimija

Synnyin Ilomantsin Kivilahden Hovinvaaralla 1947 seitsemän lapsisen perheen toiseksi vanhimaksi lapseksi. Kotini oli isäni synnyinkoti, pienviljelystila, jossa asuivat mummoni ja kaksi isäni alaikäistä sisarta, jotka olivat jääneet orvoiksi ukkini kuoltua. Isäni, täysi-ikäisenä, oli määrätty heidän hoolhojajseen. Meillä oli muutama lehmä, sika, kanoja ja vihainen kukko, joka jahtasi meitä, kun leikimme pihalla.

Kun olin viisivuotias, muutimme Ilomantsin Harvapurulle, josta vanhempani saivat rintamamiestilan. He raivasivat tilan kylmään korpeen ja rakensivat ensin saunan. Siinä asuen he rakensivat talon ja navetan, ja raivasivat samalla peltoa. Harvapurolla syntyi kolme sisarta ja velipoika. Parin vuoden päästä mummokin tuli asumaan kanssamme.

Elämä oli kovaa kuten monilla muillakin sodan jälkeisinä vuosina. Elimme suurimalta osin omavaraisalustedessa – kahvia, rymyjä ja suolaa haimme kaupasta.

Äitini oli yhteisöllinen, auttavainen ja ajatteli edistyksellisesti. Hän toimi Marttojen puheenjohtajana, veti lähetyspiiriä ja toimi pyhäkoulun opettajana. Meidän, lasten, piti käydä pyhäkoulua rippikouluun menoen saakka. Isäni perusti maamiesseuraa sekä toimi erilaisten yleishankintojen ja edistysten aikaansaamiseksi. Sain vahvan mallin kotona: on tehtävä ja osallistuttava, jos aikoo saada jotain hyvää, oikeudenmukaisuutta ja mukavaa omaan elämään ja ympäröivään yhteisöön.

Mikä kiehtoi yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa ja milloin liityit puolueeseen?

Jo opiskeluaikana minua pyydettiin mukaan kaikkeen: oli oppilaskunnan puheenjohtajana ja vedinpä ensimmäiset ammattikoulujen oppilasedustajavaalit Pohjois-Karjalan keskusammattikoulussa. Siellä ei poliitikoitu, valitsimme vain edustajat oppilasneuvostoon.

Opintojen ja perheen perustamisen jälkeen aloimme rakentaa pesää Reijolan uudelle asuinalueelle. Talo nousi ja pian oli taas aihetta kaiken-

laiseen parantamiseen ja yhteisen hyvän aikaansaamiseen. Meitä pyydettiin Pyhäselän kunnan toimielimiin edustamaan reijolalaisia ja hoitamaan kylän asioita. Minun urani alkoi 1975 Reijolan koulun johtokunnasta ilman poliittisia tunteita tai aatteitakaan. Mieheni valittiin kunnanhallitukseen myös ilman poliittisia tunteita. Aikamme toimimme niin, mutta sitten alkoivat omat suuntamme selvittyä ja liityimme puolueeseen.

Yhteiskunnallisen vaikuttamisen polku

Toimin kaikkiaan 44 vuotta kuntapäätäjänä ja vieläkin olen Reijolan Eläkkeensaajien edustaja Joensuun kaupungin vanhusneuvostossa. Vuosiin mahtuu monenlaista: 16 vuotta sosiaali- ja terveyslautakunnan puheenjohtajana ja neljä kautta kunnanvaltuutettuna. Maakunnallisissa tehtävissä olin Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiirin hallituksessa ja valtuustossa sekä maakuntaliiton valtuustossa. Aina ei ole ollut mukavaa: olen joutunut olemaan mukana tekevässä päätöksissä, jotka eivät miellyttäneet itseäni eivätkä varsinkaan kyläyhteisöäni.

Voiko yksittäinen poliitikko vaikuttaa päätöksentekoon? Eipä oikeastaan. Kaikki, esimerkiksi kunnanvaltuustoon tulevat asiat, voidaan moneen kertaan ryhmässä ja poliittisten ryhmien välisissä neuvotteluissa. Hyviä aloitteita voi tehdä kuka tahansa kuntalainen ja sieltä voi tulla jonkun omalta tuntuva saavutus. Yleensä poliittiset ryhmät etenevät yhtäläisinä päätöksentekoon. Joissakin asioissa sallitaan erivät mielipiteet, jos ne liittyvät vakaumukseen

tai muihin henkilökohtaisiin syihin.

Miten aikasi riitti, kuinka sait yhdistettyä perheen ja politiikan? Vanhempani toimivat usein lastenhoitajina, kun pojat olivat pieniä. Lapset saattoivat mennä koulusta suoraan mummille ja ukille. Kotityöt tehtiin yhdessä. Mieheni vuorotyö aiheutti joskus ongelmia lastenhoidon ja harrastuksiin kускаamisen kanssa, mutta aina löytyi ystävä, joka auttoi, kun apua tarvittiin. Elämä oli rikasta kaikista kiireistä huolimatta. Kun saatiin asioita hoidettua, tuli kiitollinen mieli ja joskus kiitoksiakin.

Mitä politiikassa mukana olo on antanut sinulle?

Tunnen tyydytystä ja kiitollista mieltä siitä, että olen ollut mukana monen tärkeän päätöksen käsittelyssä ja minua on kuunneltu. Olen aina asettunut puolustamaan heikoimassa asemassa olevia. Siitä johtuu myös puoluevalintani. Olen saanut paljon hyviä ystäviä ja tuttavuuksia. Tunnen, että minuakin autetaan sitten, kun tarvitsen apua. Kaipaankin vieläkin yhteiskunnallisia keskusteluja ja seuraan tarkasti yhteiskunnallista päätöksentekoa.

Vapaaehtoistyö jatkuu Työssäoloaikani en yhteiskunnallisten asioiden hoidon lisäksi ehtinyt paljonkaan muuta. Minulla oli perheeni tehtävät ja ikääntyvien vanhempien asioiden hoitaminen. Olin lisäksi isäni omaishoitaja.

Eläkkeelle jäätyäni eläkkeensaajat ja ikäihmisten asioiden edunvalvonta on ollut koko päiväistä työtä jo 12 vuotta. Jäsenmäärä on kasvanut ja ihmiset ovat lähteneet liikkeelle. Tärkeintä on ollut toiminnan monipuolisuus ja laajuus. Reijolan Eläkkeensaajilla on alueen yhdistyksistä monipuolisinta tarjontaa: kuntosalitoiminta, ikinuortenkerho jumppineen, boccia, miesten peli- ja keskustelukerho sekä hyvän mielen kulttuurikerho. Lähinnä sydäntäni on ollut seniortanssi, joka viime aikoina on muuttanut muotoaan kevenneeksi kuntotanssiksi. Konsertti- ja teatteriretket, ulkoilupäivät ja erilaiset juhlat keräävät runsaasti osallistujia.

Tämän vuoden alusta tullen jääneeni vanhuuseläkkeelle. Yhdistyksellemme

löytyi uudet, hyvät toimihenkilöt jatkamaan työtä ikääntyvän väen hyväksi. Jatkan kuitenkin ikääntyvien edunvalvontaa EKL-liitossa, näin voin pysyä mukana ajassa ja vaikuttamisessa.

Mitkä on perintösi meille työsi jatkajille? Kun uudet ihmiset tulevat, tulee uusia ajatuksia ja toimintaa. Ikäosaamisen kannattaa panostaa. Tärkeintä on, että pidätte ihmisistä hyvää huolta, yhteisöllisyys ja tasavertaisuus ovat keskeisiä tekijöitä!

Reijolan eläkkeensaajien Hyvän mielen kulttuurikerholaiset

Lääkäreitä ja potilaita

Eläne olemassa ammattialaa, jossa ei sattuisi virheitä. Suomessa on hyvä terveydenhuolto ja taitavat lääkärit, mutta kuitenkin lääkäreiden mokat muistetaan parhaiten. Ei ole heillä helppoa: pitäisi löytää se olennainen vaiva puhe- tai näköhäiriöstä, jossa luetellaan oireita hapokkaista röyhtäisistä isovarpaan särkyyn, tai joltain epämääräisistä tuntemuksista, milloin missäkin päin kehoa.

Pitäisikö tutkivan lääkärin olla saman ikäinen, samaa sukupuolta ja samaa äidinkieltä puhuva kuin tutkittava? Suomessa on monia murteita, joilla ilmaista vaivojaan. Lisäksi on, sekä potilaissa että lääkäreissä, paljon maahanmuuttajia, mikä sekin voi vaikeuttaa potilaan ymmärtämistä.

Joskus oikean diagnoosin teko on vaikeaa. Olin monelle lääkärille valittanut nivusessa olevasta kivusta, joka säteili polveen asti. Lantiotani kuvattiin useasti, mutta mitään vikaa ei löytynyt. Ainoastaan viimeiseksi otetuissa kuvissa havaitsi lääkäri häpyluun kulmaa. Tokaisin lääkäri, että johan sekin luu on tämän ikäisellä naisihmisellä kulunut.

Pyysin lääkäriltä lähetettää fysiatrialle, ja jos hankkään ei löydä vikaa vaivalle, niin sitten seuraavaksi psykiatriin synniin. Myöskin toinoin lääkäri lähetti minut fysiatriin tutkimuksiin, ja löytyihän se vikakin – seläst!

Lääkäreiden tekemistä sairauksentomusten hauskoista virheistä on luullakseni tehty joku kirjanenkin, niin paljon olen kuulut niitä siteerattavan.

Itseäni koskevasta kertomuksesta luin tekeväni työtä polvilani. Mikähän ammatti vaatisi noin nöyränä olemista?

Kun viimeksi oli lääkärissä, niin kuulin hänen kertovan sanekoneelle minun olevan mies! Mietin jo, minkä vaatteen riisun:

puseron vai pökyt todistaakseni olevani nainen. Onneksi lääkäri naurahtaa huomasi virheensä, eikä minun tarvinnut antaa striptease esitystä potilashuoneessa.

Kerran olin menossa leikkaukseen. Odotin esilääkityksestä raukeana leikkaussaliin pääsystä, kun huoneeseen pelmahti joukko nuoria amanuensseja. Yksi heistä asettui vuoteeni jalkopäähän ja ilmoitti selkeällä äänellä: Tänään teidät leikkaa **Turunen!** Nostin hitaasti päätäni tynnyltä ja etusormi pystyssä sojottaen sanoin: – Voi kun en nyt oikein mitenkään jaksaisi.

Nuoret remahtivat nauramaan ja kasvot punaisena tuo minua informoinut henkilö kertoi leikkaavan kirurgin oikean nimen.

Sisareni kävi verikoikeissa epäillen kilpirauhasen vajaatoimintaa. Vastaus tuli kirjekuussa, hän oli raskaana. Halleluja, ihmeraskaus, hän kun oli silloin vielä neitsyt.

Ystävättäreni tutki Omakantansa tietoja. Siellä luki, että häneltä oli poistettu kohtu. Kyseessä on täytynyt olla hyvin tehty salaleikkaus, kun hänellä itsellään ei ollut tietoa tapahtuneesta.

Lääkärin on vain ihminen, virheitä tapahtuu heille, niin kuin kaikille työntekijöille. Olkaamme ymmärtäväisiä ja kiitollisia siitä, että meillä on (vielä) omia terveyskeskuksia, joissa ammattitaitoiset työntekijät hoitavat mitä moninaisimpia vaivojamme.

Kajja Turunen, Kangasniemen Eläkkeensaajant

Julkaistu 8.9.2022 Kangasniemen Kunnallislehdessä.

PIRKANMAAN VAALIPIIRI

MARKO ASELL SDP

3 SINUN PUOLELLASI

Kansanedustaja ILMARI NURMINEN SDP

- eläkkeensaajien asialla Pirkanmaalta

Työskentelen sosiaali- ja terveysvaliokunnan vastaavana ja IKÄ-verkoston puheenjohtajana

- turvallinen arki
- paremmat palvelut
- riittävä toimeentulo

18

Piia VIITANEN SDP

Osaava. Kokenut. Luotettu.

Turvallisen arjen puolesta.

21

SATAKUNNAN VAALIPIIRI

SINIKKA ALENIUS SDP

54

SOSIONOMI, eläkkeellä, sosiaalialan eri tehtävissä 40 vuotta
sinikka.alenius@gmail.com
044 321 6681

Pori

Eikö olisikin tärkeää saada eduskuntaan naapuruston asioita ajava oma kansanedustaja

#naapurinari **60**

ARI REUNANEN SDP

arireunanen.fi Satakunta

JOUNI UUSITALO SDP

KOMISARIO HALLINTOTIETEIDEN MAISTERI ALUEVALTUUTETTU

Sote-palvelut turvattava Elinvoimaisuus varmistettava Ilmastonmuutos ja luontokato torjuttava Yhdessä tekemällä alueemme parhaaksi!

64

ROHKEUTTA OLLA SINUN PUOLELLASI

HEIDI VILJANEN SDP

kansanedustaja, YTM
#inhimillinentekijä Satakunnasta.

67

SAVO-KARJALAN VAALIPIIRI

TANJA AIRAKSINEN SDP

17

tanjaairaksinen.sdp.fi

Suomi elää työstä

Sari Järn SDP

RAUDANLUJAA VÄLITTÄMISTÄ. RATKAISEVAA ASENNETTA.

Kunnanvaltuuston puheenjohtaja, Joroinen

Pohjois-Savon aluevaltuuston varavaltuutettu

Kirkkovaltuutettu

TKI-asiantuntija, kirjailija, digirohkaisija

21

Pidetään kaikki mukana digikehityksessä.

Vanhusasiavaltuutetut hyvinvointialueille.

Varmistetaan riittävät sote-palvelut.

Ota rohkeasti yhteyttä! sari.jarn@joroinen.fi

TIMO SUHONEN SDP

VALMIS PÄÄTTÄJÄKSI!

30

WWW.TIMOSUHONEN.FI

KÄYTÄ ÄÄNTÄSI 2.4.2023

Yksinäisyys ja vuokra-asuntojen hinnat

Olen erittäin huolestunut yksinasuvien ja varsinkin eläkeläisten toimeentulosta ja kyvystä maksaa vuokra ja muut pakolliset menot, kuten terveys- ja lääkekulut. Noustu ruoan hinta tekee heidän tilanteestaan entistäkin vaikeamman.

Jos haluamme aidosti tukea eläkkeensaajia, meidän on nostettava keskusteluun asiakas- ja palvelumaksujen pienentäminen sekä korvaus- ja omavastuuosuuksien suuruudet. Verotusta on alennettava ja vuokra-asuntojen hintoihin on puututtava.

Yksinasuvien asumiskulut ovat suhteettoman suuret verrattuna useamman henkilön talouksiin. Yksinasuvien tilanne pitää ottaa paremmin huomioon ja pystyä vaikuttamaan asuntojen vuokrien tasoon.

Eläkeläiset voivat hakea asumistukea, mutta riittäväkö se? Erityisesti yksinasuvien eläkeköyhyyden pitkittyminen on ongelma. Tähän epäkohtaan pitää puuttua nopeasti.

Yksinasuvat nähdään yksittäisinä, eikä heitä nähdä ryhmänä. Lisäksi yksinäisyys nähdään usein ohimenevänä ilmiönä. Yksinasuvat tulisivat nähdä ryhmänä, joka ei ole itse tuota valintaa tehnyt. Suomessa elää köyhyysrajan alapuolella jopa joka neljäs ihminen.

Köyhyysriskin välttämiseksi meidän pitää seuraavalla hallituskaudella tarkastella sitä, miten tuet ja verovähennykset voitaisiin kohdentaa oikeudenmukaisemmin ja nimenomaan yksinasuvat eläkeläiset huomioiden.

Hyvinvointialue voi luoda esimerkiksi vastuuvaikeiden järjestelmän palvelemaan erityisesti yksineläviä vanhuk- sia ja kunnat edistää yhteisöllisiä kohtuuhintaisia asumismuotoja.

Yksinäisyys ei ainoastaan kosketa eläkeläisiä. Heitä, joilla ei ole läheisiä ihmisiä tai perhettä, on kaikissa ikäluokissa. Yksinasuvat pitää saada mukaan päätöksentekoon ja lisätä heidän mahdollisuuksiaan vaikuttaa omiin asioihinsa.

Yksinasuvien tilannetta pitää tarkastella laajasti ja heidän asemaansa parantaa Suomessa.

Tanja Airaksinen kansanedustajaehdokas (sd.), Savo-Karjalan vaaliipiiri

Ainakin arkkuraha pitää olla tallessa

Kuulin tämän lauseen monta kertaa lapsena. Ihmettelin, minkä arkun ja onko se jotenkin erilainen raha kuin kaikki muut rahat.

– Vanhat ihmiset huolehtivat omistuksista asioista, mietin minä.

Läheisen kuolema on murtava kokemus. Yhtäkkiä on tekemisissä täysin uusien ja vieraiden asioiden kanssa: kuolin- todistus, hautausmaalaus, uurna, arkku, hautapaikka, siunaustilaisuus, saldotodistus, sukuselvitys, ote väestötietojärjestelmästä, testamentti, kuolinpesä, ositus, perunkirjoitus, uskottu mies, perintövero, perhe-eläke, asunnon arvo ja auton hinta.

Ilman neuvoja ei tarvitse olla. Vaikka pankissa on vain ikivanha valuuttatili, jonka saldo on kolme euroa, niin postissa tulee iso pino papereita. Niissä neuvotaan, miten menetellä, kun läheinen on kuollut. Kerrotaan myös, ettei meillä on saatava apua asioiden hoitamiseksi – hinnasta ei kerrota mitään.

Hämähäkinä muutama vuosi sitten tuttavaani, joka kertoi tehneensä tarkan suunnitelman hautajaisistaan ja jälkeensä jäävän omaisuuden hoidosta ja jakamisesta. Enää en ihmettele.

Kun laukussani oli kuolin- todistus ja hautauslupa, oli aika mennä hautausmaastoon. Asiallinen virkailija ryhtyi käymään listaansa läpi. Loppujen lopuksi: tarvitsimme arkun ja uurnan. Olin valinnut ne etukäteen vanhimman lapsenlapseni avulla hautausmaaston nettisivuilta. Olimme päätyneet kohtuuhintaisiin. Uurnien ja arkujen mallit olivat hautaus- toimistossa. Arkun päälle tulevat kukat valitsimme toimiston valikoimista. Hautajaisvierailta toivoimme arkulle laskettavaksi yhtä kukkaa. Ohjelmaohjelmat tekisimme itse ja hoitaisimme myös kuolinilmoituksen.

Hautausmaasto laskutti erikseen jokaisen kuljetuksen ja kirkkosiunauksen järjestelyt – eli arkun asettamisen sille varatulla laaverille suntuon avustuksella. Vaikka kantajat kantoivat arkun kirkkosalista hautausmaaston autoon, laskutettiin siitä parikiljetuksena 198,19 euroa.

Olimme jo vuosia sitten puhuneet mieheni kanssa missä haluamme, että meidät siunataan, kuka siunaa ja mihin uurnamme lasketaan. Aloitin seurakunnasta – en siitä, mihin suuluin, vaan siitä, jossa on henkinen paikkani. Suntuio ja seurakuntasihteerin osavastat vastata kaikkiin kysymyksiini. He myös yhdistivät puheluni seurakuntayhtymän hautauspalveluihin, josta sain arvokasta tietoa. Sovimme siunausta ja muistotilaisuuden pitämistä tutussa kirkossa. Suntuio neuvoi kaikessa, mitä osasin kysyä ja kertoi myös sen, mitä en osannut kysyä.

Eläkkeellä oleva rovasti lupasi hoitaa siunauksen. Hän tuli tapaamaan minua ja kahta tyttäremme. Rovasti johdatti keskustelua asiallisesti ja sydämellisesti. Siinä ohessa hän luki meille ääneen, mitä oli kirjoittanut puheeseensa.

Muistotilaisuuden saimme pitää seurakuntasalissa ja tarjotavat tilasimme suositellusta pitopalvelusta. Hautajaiskutsut lähetin WhatsAppilla ja muutamalle soitin. Ystävä laati valokuvaesityksen vainajasta. Suurimmat laskut tulivat hautausmaastosta ja pitopalvelusta. Pitopalvelun kustannukset voisi hoitaa myös tekemällä tarjottavat itse, mutta minusta ei olisi ollut leipojaksi. Hautapaikan ja hautakiven valitsemme myöhemmin. Sukuhautauksella on paikkakunnalla, johon ei ole mitään siteitä. Hautapaikan valinta mietityttää. Muistolehdot ovat tätä päivää ja niistä varattu paikka on myös edullinen. Haudan hoitaminen jää nuoremmille sukupolville. Me maksamme hautapaikoista sen, mitä pyydetään, koska tuskinta kukaan ryhtyy kilpailuttamaan kahden hengen uurnahautapaikkaa.

Moni haluaa lukea kuolin- ilmoitukset oman paikkakunnan paperilehdestä, kaikissa digilehdissä ei kuolinilmoituksia edes ole.

– Minkähän takia tuon henkilön ilmoitus on kahdella palstalla ja tuon toisen vain yhdellä palstalla, olen ihmetellyt monesti.

Syy selväsi nyt, kun ryhdyimme täyttämään netistä löytyvää kuolinilmoituksen mallia. Olin etukäteen miettinyt, miten kertoisin surijoista ja mikä olisi muistovärsy. Kaikki sujui hyvin, kunnes tuli maksan aika.

– Miten ilmoitus voi maksaa näin paljon, minä ja tyttärenti parkaisimme yhteen ääneen. Huomasimme, että sunnuntain lehteen saa samalla hinnalla yhden palstan ilmoituksen kuin kahden palstan ilmoituksen arkipäivän lehteen. Olimmeko liian vaatimattomia? Mutta miksi maksaisimme ison konsernin lehdessä kiskurihinnan. Lehti-ilmoituksen jäljiltä vain muutama henkilö otti yhteyttä. Kun pitkän miettimisen jälkeen laitoin tiedon mieheni kuolemasta Facebookiin, sain kymmeniä osanottoja.

Pankit, joissa oli tili, olivat lähettäneet mainoksia perunkirjoituksen tekemisestä. Päätimme siinäkin olla mahdollisimman omatoimisia. Vaatii kärsivällisyyttä hankkia kaikki tarvittavat paperit. Niiden tiedot siirtyivät vähitellen perunkirjaan. Digivirastokin oli nopea – vaikka muusta puhutaan.

Hienointa oli, että seurakunnan palvelut olivat ilmaisia, tiloistakaan ei tarvinnut maksaa vuokraa. Moneen kertaan suntuio varmisti, että kaikki oli kunnossa. Kanttori auttoi musiikin valinnassa ja kertoi, mistä voin saada toivomani musiikin hänen lisäkseen. Hän lupasi tulla muistotilaisuuteen säestämään Satumaata ja Oi, katsopa lintua oksalla puun – laulua, jota ukki lauloi lastenlasten kanssa. Jopa alttarilla oli samana päivänä kukka-kaupasta haetut uudet kukat.

Arkkurahaan tarvittiin maltillisellakin asioiden hoitamisella useampi tuhat euroa. Kyllä vanha kansa tiesi mitä elämässä tarvitaan.

Leena-Majja Tuominen

Terveys- ja sosiaalipalvelut murroksessa

Omaishoito tehdään myös ilman tukia, kun kysymys on läheisistä. Osa heistä ei ole halunnutkaan anoa tukea. Tuensaajat ovat erilaisissa elämäntilanteissa, heitä on miehiä ja naisia ja hoidettavia on kaikissa ikäluokissa. Nuoremmat saattavat olla omaishoitajia myös palkkatyön tai yrittäjyyden ohella.

Miten omaishoito kirjaantuu bruttokansantuotteeseen?

Bruttokansantuote on tunnettuun kansantalouden tilinpidon tunnusluku. Vapaaehtoisuutta, palkaton kotityö, kotitalouksien tekemä omaishoito ja lastenhoito eivät sisälly bruttokansantuotteeseen. Kotitalouksissa tehtävän työn arvo vuonna 2012 oli 78,4 miljardia euroa.

Kansantalouden tilinpito on kansainvälisesti vertailukelpoinen, koska se laaditaan yhteisen YK:n suosituksen, System of National Accounts (SNA), mukaisesti kaikissa maissa. SNA-suositusta uudistetaan parhaillaan vastaamaan yhteiskunnan muutoksia.

Hyvinvointi ja kestävä kehitys on SNA-uudistuksen yksi kolmesta keskeisestä ilmiöstä, jonka kuvausta halutaan parantaa kansantalouden tilinpidossa. Siihen liittyviä kysymyksiä ovat esimerkiksi palkattoman kotityön käsittely ja hyvinvoinnin jakautuminen kotitalouksien kesken.

Tuon uudistuksen määrä on valmis vuonna 2025.

Senttien ja eurojen pitäisi kiinnostaa

Vuonna 2023 omaishoidon tuen hoitopalkkion vähimmäismäärä on 439,70 euroa kuukaudessa. Hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen hoitopalkkio on vähintään 879,40 euroa kuukaudessa. Hoitopalkkioita tarkistetaan kalenterivuositain palkkakertoimella.

Omaishoidon tuen järjestämisvastuu siirtyi vuoden alusta kunnilta hyvinvointialueille. Hyvinvointialueen tulee yhtenäistää tuen myöntämisperusteet ja palkkioluokat, mutta hoitopalkkioiden vähimmäismäärät ovat samat koko maassa.

Hoiva on 24/7 tehtävä, joten tuntipalkkioksi tulee noin 0,85–1,70 euroa tunnilta miinus verot.

Kun omaishoidon kehittämistä suunnitellaan hyvinvointialueilla, niin yksilötason senttien ja eurojen pitäisi kiinnostaa. Omaishoidettavan kustannukset tehostetussa hoidossa ovat noin 63 000 euroa vuodessa ja jos omaishoidettava on omaishoidossa, niin 12 000 euroa vuodessa (sisältäen 3 vapaapäivää kuukaudessa).

Hoiva-alueisiin yhdistyvien kuntien välillä on suuria eroja. – Vaikka laki ei edellytä, niin hyvinvointialueilla myös omaishoidon tuki tulisi yhdenmukaistaa. Eli hoitopalkkio ja muut omaishoidon palvelut tulisi korottaa alueen kunnissa olleen korkeimman tason mukaisiksi, kirjoitti Eläkkeensaajien Keskusliiton puheenjohtaja Simo Paasilta Eläkkeensaaja-lehden numerossa 4/2022.

Tutkija Sari Kehusmaa kirjoitti väitöskirjassaan Hoidon menoja hillitsemässä, että Suomessa saavutetaan omaishoidolla vuosittain noin 2,8 miljardin säästö ikääntyneiden palveluiden käytössä. Se kuvaa, kuinka tärkeä osa sosiaali- ja terveydenhoidon palvelujärjestelmää omaishoito on ja kuinka suuri taloudellinen merkitys sillä on.

Digitalisoinnin vauhti on liian nopea Uusien teknologioiden, digitaalisten laitteiden ja sovellusten avulla tapahtuvaan virtuaaliohitoon kuuluu tulevaisuudessa yhä enemmän etäratkaisuja, esimerkiksi laiteita, jotka keräävät tietoa asiakkaan terveydentilasta, aktiivisuudesta, unesta tai ravitsemuksesta. Tiedän omasta kokemuksesta, että tietotekniset uudistukset lisäävät aina asiakkaiden yhteydenottoportaita, ja henkilökunnallekin tulee paljon uutta opittavaa. Molemmat jäävät usein heikolle puolelle siinä, miten uusia digisovelluksia käytetään.

Testasin kerran sitä, vaikuttaako omaishoitajan tiedollinen ja taidollinen taso siihen, miten he saavat jätettyä tavallisen yhteydenottoyhteyden hoitotaholle saadakseen varattua vastaanottoajan. Peruskoulutasoinen omaishoitaja suoriutui siitä seitsemän vaiheen kautta, kun taas tohtoritasoinen omaishoitaja, joka osasi käyttää sujuvasti kännykkää, selväsi kolmella vaiheella.

Suomessa valvontaviranomaisia on vähän Esimerkiksi Ruotsissa oli vuonna 2019 muistini mukaan kymmeniä prosentteja enemmän valvontaviranomaisia kuin meillä suhteessa asiakasmäärään, bruttokansantuotteeseen ja hoitopaikkoihin. Lukuja en oikein muista, mutta ministeri Anna-Maja Henriksson totesi hyvin yllättävästi, että Suomessa vanhus- kustannusten valvontaviranomaisen määrää tulisi verrata laajemminkin esimerkiksi eläinten hyvinvointia valvovien viranomaisten määrään. Lääkintäneuvos Heikki Pälve kirjoitti Turun Sanomissa

- 1 Tilastokeskus, 31.10.2017
- 2 Tilastokeskus, 23.3.2022
- 3 2014, Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 131, Kelan tutkimusosasto

30.7.2022 siitä, että Pohjoismaiden käytännössä on huomattavia eroja palvelutuotannon rakenteissa. Niin EU:n kuin Pohjoismaiden ja Japanin mallit tarkoittaisivat meillä sitä, että hoiva-alueita siirryttäisiin hintakilpailusta laatukilpailuun. Laatukilpailu edellyttää laatuvaatimuksia.

Hyviä kokemuksia laadukkaista kilpailuttamisista on eri puolilta maailmaa. 1990-luvun lopulla tuli tietoa, että Japanissa on onnistuttu ratkaisemaan hintakilpailusta siirtyminen laatukilpailuun siten, että on voitu pitää myös talouskurissa. Sääntely on tarpeen, jotta laatu voisi kehittyä ja vertailtavaa tuotantoa syntyä. Olemme menettäneet laadun perusteet, jos suhtaudumme sääntelyyn toisin kuin markkinataloudessa tulee tehdä.

Ehdotan harkittavaksi, että kuntatasolla virkamiesvalmistelu pohjustetaan käytännön tiedolla, jota on löydettävissä joka kunnassa. Puhkaistaisiin ne paiseet, jotka hintakilpailun myötä ovat syntyneet. Se ei tarkoita, etteikö hintakin olisi tärkeä kriteeri, mutta pelkästään siihen tuijottamalla on seurauksena ollut pienten yritysten jääminen pois kilpailu- tukista.

Vanhusten kotihoito kaippaa niin ikään kipeästi laatuvaatimuksia. Kotihoidon laatuvaatimukset voidaan pitkälti kehittää yhdessä omaishoidon kriteereiden kanssa. Tutkimustasolla asiaan on kiinnittänyt huomiota julkisuudessa huhtikuussa 2021 Åbo Akademin gerontologian apulaisprofessori Heli Vartio-Rajalin. Yhteiskunta on asettanut varsin tiukat kriteerit omaishoitajien pätevyydelle ja omaishoidon tuelle. Se tarkoittaa sitä, että valtaosa omaishoitajista on lain ulkopuolella pätevyysosan osalta. Noin 300 omaishoitajaa ei lain mukaan voinut 2000-luvun loppupuolella oikeastaan hoitaa laillisesti omaishoidettavaa. Tässä on kysymys asiakokonaisuuk- sien huomioimisesta valmistelussa.

On todella aika, että hoiva-alueet perehtyvät tavalla tai toisella laiminlyötyyn valmisteluun.

Pirkko Työläjärvi
Editoija: Anneli Velho
Kuva: Saja Karnisto-Toivonen

UUDENMAAN VAALIPIIRI

Anette Karlsson
245 Uusimaa
VTM, SOSIAALIYÖNTEKIJÄ

”Suomeen tulee luoda eläkeläisköyhyyden vähentämishjelma. Arvokas vanhuus ja hyvä hoito taattava jokaiselle ikääntyneelle.”

Enemmän sydäntä päätöksentekoon

anettekarsson.fi

KIMMO KILJUNEN
247

Eläkkeensaajien puolesta puhuja

JOHAN KVARNSTRÖM
252 UUSIMAA, NYLAND
kvarnstrom.fi

SDP

SYDÄN VASEMMALLA! HJÄRTAT TILL VÄNSTER!

EDUSKUNTA-VAALIT
sunnuntaina 2.4.2023

ROHKEUTTA OLLA SINUN PUOLELLASI

Säde TAHVANAINEN
266 SDP UUSIMAA

Katsotaan tulevaisuuteen ja rakennetaan hyvää ja turvallista yhteiskuntaa kaiken ikäisille!

SUOMELLA ON HYVÄ TULEVAISUUS
254 UUSIMAA

tekiä ANTTI LINDTMAN

TILAA UUTISKIRJE: www.anttilindtman.fi

EEMELI PELTONEN
258 SDP UUSIMAA eemelipeltonen.fi

YHTEISELLÄ ASIALLA IKÄIHMISTEN PUOLELLA

PINJA PERHOLEHTO
259

Kapulanvaihtoa sukupolvelta toiselle. Uusi edustaja Uudeltamaalta.

Demarinuorten puheenjohtaja

JOONA RÄSÄNEN
263

VALITSE VAALEISSA EHDOKAS JONKA HARKINTAKYKYYN VOIT LUOTTAA VAIKEASSAKIN PAIKASSA.

UUSIMAA
JOONARASANEN.FI
MAKSAAJA: UUDENMAAN TULEVAISUUS RY

Meidän ikääntyvien hyvinvointi

Torvet soivat ja rummut pärisevät, kun hyvinvointialueilla puhutaan ikääntyvien hyvinvoinnista. Tosin missään ei liene vielä määritelty tarkemmin, mikä osa ikääntyvien hyvinvoinnin ylläpitämisestä kuuluu hyvinvointialueiden ja mikä kotikuntien vastuulle. Kokonaisvaltainen hyvinvointimmehan käsittää fyysisen, henkisen, hengellisen ja sosiaalisen terveyden ja hyvinvoinnin.

Olisi erittäin tärkeää, että mahdollisimman moni meistä pysyisi korkeaan ikään mahdollisimman itsenäisenä, terveenä ja hyvinvoinnissa.

Yksi asia on kuitenkin varmaa, jos emme itse ole aktiivisia ja laadi itseämme ja asioitamme käsittävää EDUNVALVONTAVALTUUSTUSTA, niin sitä ei kukaan muukaan tee. Vain me itse tiedämme ja voimme päättää siitä kuka meitä, ja asioitamme voi hoitaa ja miten niitä hoidetaan, kun emme itse siihen kykene.

Ohjeita ja neuvoja edunvalvontavaltuutuksen laatimiseksi on kyllä saatavissa. Meidän on vain itse päätettävä hoitaa asia kuntoon nyt eikä siirtää tätä yhtä elämämme tärkeimmistä päätöksistä hamaan huomiseen. Ei pidä ajatella, että kyllähän sen ehti!

Kajja Viitakoski
EKL:n valtuuston jäsen
EKL:n Uudenmaan piirin varapuheenjohtaja
Espoonlahden Eläkkeensaajat, puheenjohtaja
Espoon Eläkeläisten Keskusliitto, puheenjohtaja
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vanhusneuvoston jäsen
Espoon vanhusneuvoston varajäsen

Luontokuva- ja katselukojut Lieksassa

Näe ja kuua metsiemme suurpetoja luonnonkauniissa erämaassa.

- Kokuvaus soveltuu sekä aloittelijalle että ammattikuvaajalle.
- Katselukojussa pääset näkemään villieläimiä mukavasti läheltä.
- Lyhyet kävelymatkat autolta kojulle.
- Katselukojuun esteetön pääsy.
- Yö katselukojussa 160€/hlö ja kuvauskojussa 195€/hlö.

Kysy tarjousta eläkeläisille! Lisätiedot ja varaukset: info@eraero.com puh. 0400 159 452

